

KRISTUS — MYT ELLER HISTORIA?

Av Alf Ahlberg

OM NYUTKOMNA BÖCKER AV J. M. ALLEGRO OCH G. A. WELLS

I början av detta sekel fördes häftiga debatter om den s. k. "Kristusmyten", alltså om den uppfattning, som fränkände Jesus historisk existens och ansåg honom från början ha varit en myt eller rättare ett komplex av myter, som efter hand antagit ett slags psevdohistorisk form i våra evangelier. I och för sig var denna teori inte något nytt. Redan på 1700-talet hade den uppställts av två franska forskare och med uppbyggande av aktningsvärd och omfattande lärdom utvecklats vidare av en lång rad banbrytare för den kritiska bibelforskningen under förra århundradet. Men den fick plötsligt förnyad aktualitet genom den tyske filosofen **Arthur Drews'** lärda arbete i två band "Die Christusmythe" (1910—11). I Tyskland gick under ett antal år stridens vågor höga kring boken, och till och med vid det sydsvenska universitetet där jag vid den tiden var student förekom ivriga meningsutbyten. Drews' siste trogne anhängare torde ha varit den gamle Georg Brandes med stridsskriften "Sagnet om Jesus"

(1925), som i allt väsentligt upprepar och sammanfattar dennes meningar.

Jag skall här inte gå närmare in på de tankar Drews förde fram — i en liten bok från 20-talet, "Har Jesus levat?", har jag tämligen utförligt refererat dem och den kritik de föranledde. Men sedan dess har jag efter fattig förmåga sökt följa frågan om "den historiske Jesus". Och jag levde i tron att hans historiska existens numera inte bestreds av någon auktoritet väster om järnridån. Alltjämt råder mycket olika meningar om den historiska trovärdigheten av evangelierna — våra så gott som enda källor att räkna med — men kan man tala om någon tendens i den nutida forskningen, synes den snarast gå ut på att tillmäta evangelierna (även det fjärde) större historicitet än den "liberala" teologins företrädare gjorde i seklets början.

Men tydligen har jag misstagit mig. Jag har råkat få i min hand en nyutkommen, tämligen diger och med en stor lärdomsapparat försedd

Van Dyck: Kristus på korset

bok av den engelske språkforskaren John M. Allegro, "The Sacred Mushroom and the Cross", som, ehuru från helt andra utgångspunkter än Drews och hans föregångare och efterföljare, gör gällande, att Jesus och apostlarna eller de händelser, som berättas i evangelierna, inte har det ringaste med historia att skaffa utan är en kryptisk, på ett psevdohistoriskt språk avfattad framställning av vissa grundläror i en av de många hemliga kulterna i Främre Orienten, som kretsade kring "den heliga flugsvampen (*amanita muscaria*)". Min första tanke efter läsning av boken var, att teorin var till den grad orimlig, att den inte förtjänade att tas på allvar. Jag har — för att säga det först som sist — heller inte i detta avseende kunnat ändra mening. Jag är ingen vän av starka ord, men jag anser det inte som överdrivet att beteckna bokens grunduppfattning som ett lärt vanvett. Men om jag ändå ägnar den några kommentarer, så sker det främst av två skäl. För det första är John M. Allegro ingen okänd storhet

utan en berömd auktoritet på orientalska fornspråk. År 1956 utkom hans även till vårt språk översatta bok om Dödahavsrullarna, som fick vackra lovord av fackmännen, även om man redan då ansåg sig kunna spåra en tendens att förringa kristendomens originalitet. För det andra ger mig boken ett osökt tillfälle att till den foga några reflexioner om förhållandet mellan religion och magi och om problemet om "religionens ursprung", som visserligen torde vara tämligen allmänt accepterade av nutida fackmän men knappast ännu slagit igenom i det allmänna tänkesättet bland de s. k. bildade.

*

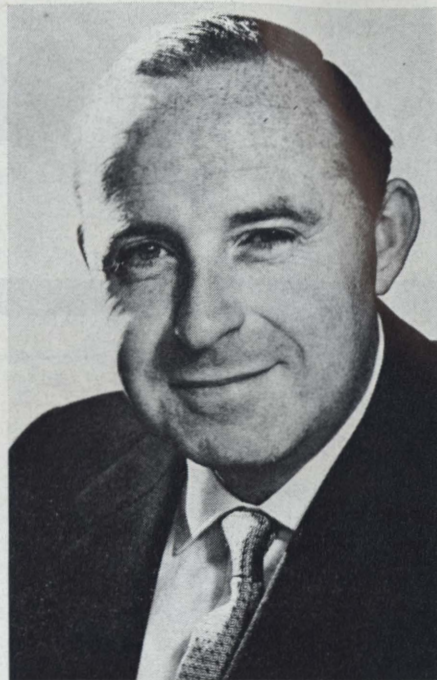
Allegros med en formidabel lärdomsapparat utvecklade huvudtesen är följande. All religion har sitt ursprung i fruktbarhetsmagi; den äldsta kända formen för denna, av vilken alla religionsformer i Främre Orienten, inklusive judendomen och dess avläggare, kristendomen, endast är mera utvecklade varianter, är sumerernas i Tvåflodslandet tre eller fyra årtusenden före vår tideräkning. Himlen är den manliga potensen, som i form av regn med sitt sperma befruktar jorden, det kvinnliga modersskötet. Men ofta uteblir regnet, något som i dessa trakter är katastrofalt för människor och djur. Det är alltså en fråga av vital betydelse att få makt att dirigera himmel och jord, tillvarons manliga och kvinnliga aspekter, så att de tjänar människan. Ett litet fåtal invigda har förunnats att i gudabenådade ögonblick skåda de himmelska hemligheterna och vinna den insikt, som krävs för att förmå himlen att utgjuta sitt fruktbara regn över det jordiska modersskötet. Liksom Gud (himlen) förbehåller kunskapen om de magiska konster, som ger makt över den, åt ett litet fåtal invigda, bevarar dessa inom sin krets avundsjukt dessa hemligheter.

Religionens ursprung skulle alltså vara magin. Trollkarlar och häxor, som sitter inne med hemlig, inom en trång krets ängsligt bevarad och från generation till generation muntligt fortplantad visdom, var från början religionens bärare och prästerna och prästinnornas föregångare. Om denna uppfattning, som nådde sin höjdpunkt i James Frazers även på svenska föreliggande arbete "Den gyllene grenen", är endast att säga, att den i

nutida religionsvetenskap är definitivt övergiven. Det är sant, att religion och magi i religionernas, inklusive kristendomens, historia gått hand i hand och att alla religioner rymmer ett element av magi. Men principiellt sett är de två skilda, ja diametralt motsatta företeelser. Med magi vill människan behärska makterna — "ske min vilja". I religionen inordnar människan sin vilja under en högre makt — "ske din vilja". Därför kan religionen inte ha sitt ursprung i magin. Vilket är då dess ursprung? Härpå svarar nutida vetenskap, att den frågan är olöslig, ja meningslös. Ty religionen är lika konstitutiv för själva människovarat som t. ex. språket. Människan är en *homo religiosus*. Vi känner inget folk, varken nu eller i gången tid, som skulle sakna religion (jmf. Geo Widengren: Religionens ursprung, 1946).

Men vad har allt detta med "den heliga flugsvampen" att göra? Jo, inblickar i gudomliga hemligheter utvinnes enligt Allegro främst under inflytande av hemlighetsfulla droger, som finns i vissa växter, framför allt flugsvampen. Människan försattes i extas och fångar i detta tillstånd "en glimt av allvetenhetens och allmaktens skönhet och härlighet". "Ty vägen till Gud och den för ett ögonblick skymtade visionen av himlen skedde genom växter, som var rikligare försedda med Guds sperma än andra. Det var de växter som innehöll hemliga droger, som man lärt känna och odla under århundraden av iakttagelser och farliga experiment. De som satt inne med denna hemliga visdom om växterna var sin Guds utvalda; endast dem beviljade han privilegiet att stiga upp till Guds tron. Och om han var rädd om sin makt, så var detta inte mindre fallet med dem som tjänade honom i de kultiska mysterierna. Deras evangelium ropades inte ut från taken... De besvärjelser och riter, de kroppsliga och själsliga förberedelser de måste vidta innan de kunde inmundiga sin Gud, var hemligheter, till vilka de invigda var förpliktade med fruktansvärda eder."

Det fanns visserligen många sådana växter med hemlighetsfulla droger, men av dem alla var flugsvampen den förnämsta. Men därtill kommer en annan sak. Svampen föreföll för forntidens folk som ett mysterium. Gåtfull syntes dess hasniga uppväxt (genom självalstring,

John M. Allegro.

"jungfrufödelse" som det troddes) och till hela sin skapnad liknade den det manliga organet, som tränger in i det kvinnliga. Varje aspekt på svampen "var laddad med sexuella allusioner, och i dess fallosliknande form såg de gamla en replik av den fruktsamme guden själv. Den var 'Guds son', Gud själv uppenbarad på jorden. För mystikern var den det gudomligt givna medlet att ingå i himlen; Gud hade kommit ner i köttslig skepnad för att visa väg till sig själv."

Att plocka den hemlighetsfulla växten var alltid förenat med stor fara. Det skulle ske före soluppgången, och vissa hemlighetsfulla besvärjelser för att beveka den vaktande ängeln måste uttalas. Jorden måste försonas för att man berövide den sin avföda. "Men sådan var den heliga växtens natur, att endast Gud själv kunde frambara det nödvändiga försoningsoffret. För att återlösa sin son måste fadern erlagga priset för återlösningen. Alla dessa uttryck, som användes om den heliga flugsvampen, är också välkända om Jesus i den kristna teologin."

Jag tänker att det redan anförda räcker för att berättiga mitt uttryck "lärt vanvett". Inte bara i sin uppfattning om religionens ursprung ur magin utan också i sin uppfattning om magin som imitation följer Allegro den längesen antikverade Frazer, ehuru hans namn aldrig nämnes. Det nya hos honom be-

står i att han genomgående bygger sin teori om kristendomen som en hemlig flugsvampkult på filologiska analogier. Alla de bibliska namnen har något med den heliga flugsvampen att skaffa. Endast ett fåtal fackmän torde vara kapabla att döma härom, men även om de etymologiska resonemangen skulle vara riktiga gör de inte teorin mera trovärdig.

Om kristendomen från början var en mystisk kult av flugsvampen, hur kunde den då omsättas i historia? Varför skrevs evangelierna och vilken är deras ursprungliga mening? Allegros svar är i korthet följande. Under normala förhållanden överförs de heliga mysterierna muntligt till de invigda. Men om genom drastiska händelser såsom krig eller förföljelse deras kultiska centra förstörs och de invigda skingras måste hemligheterna skrivas ned men i kryptiska former, begripliga endast för de redan invigda. Detta var vad som skedde vid det judiska upproret mot Rom år 66 e. Kr. som ledde till Jerusalems jämmerliga förstörelse. De i mysterierna invigda skingrades, och nu blev det nödvändigt att skriva ner de texter, som i århundraden före kristendomen muntligt fortplantats. Men det kunde endast ske i en beslöjad, kryptisk form. Så tillkom våra evangelier. Och det paradoxala inträffade, att "de invigda" så att säga fastnade i sin egen snara. De förstod inte längre det kryptiska språket utan uppfattade de evangeliska berättelserna såsom historiska skildringar av en viss "rabbi Jesus".

Jag har läst mångahanda försök till förklaring av evangeliernas tillkomst men ingen som förefaller mig tillnärmelsevis så osannolik som denna. Evangeliet, som vår kanske bäste och lärdaste kännare av den främreorientalska värld, vari det framträdde, professor H. S. Nyberg, kallat "den största, den enda verkliga revolutionen i mänsklighetens andliga liv", skulle alltså ha tillkommit genom ett bedrägeri (a hoax kallar Allegro det), som de kristna själva inte genomskådat.

Bortsett från den absoluta osannolikheten — all filologisk lärdom till trots — behöver man heller inte vara någon troende kristen för att känna sig illa berörd av den oresonliga hätskhet, som präglar Allegros sätt att tala om kristendomen, särskilt i bokens sista kapitel.

Wells kritik

Av en helt annan kaliber än Allegros bok är ett i år utkommet arbete av en engelsk professor i tyska språket och litteraturen, G. A. Wells, med titeln "The Jesus of the Early Christians" (Pemberton Publishing Co Ltd). Författaren, som utan all fråga är väl hemmastadd i den nästan oöverskådliga djungel som litteraturen i frågan om "den historiske Jesus" utgör, förtjänar att tas på allvar, även om man inte finner hans bevisföring övertygande. Han bestrider inte att Jesus verkligen kan ha existerat som en historisk person, kring vilken evangelierna spunnit sina delvis motsäggande legender. Men tydligen anser han detta osannolikt. Och hans grundtes är den, att kristendomen mycket väl kan förklaras utan hypotesen om någon historisk Jesus. "Man skall måhända invända mot mig", skriver han (s. 111 f.), "att kristendomens utbredning är oförklarlig utan antagandet av en ursprunglig stor personlighet. Men om alla religiösa rörelser som brett ut sig har gjort detta på grund av att de har till sitt upphov någon stor personlighet — hur kom det sig då att Mithraskulten länge hade framgång? Var finns de stora personligheter, som grundade kulten av Dionysos och Osiris?" Att mycket som berättas i evangelierna är "för-

samlingsteologi" utan historisk verklighet — därom torde väl de flesta forskare vara eniga. Men medan man vanligen antar, att utvecklingen gått från historisk kärna till myt, antar alltså Wells det motsatta förloppet vara sannoliktare — en mytisk frälsargud, kallad Kristus, har efter hand tillskrivits historisk existens.

Delvis är Wells argument för sin tes desamma som man känner från tidigare förespråkare för Kristusmyten, ehuru de framföres med betydligt mindre tvärsäkerhet och mindre okritiskt. Sålunda är ett av hans huvudargument, att ingen romersk eller judisk författare utom evangelisterna nämner något om en historisk Jesus förrän långt efter den tidpunkt då han skall ha levat och dött. Tacitus, som skrev sina "Annaler" omkr. år 120, är den förste romerske historieskrivare, som med säkerhet — ehuru endast i förbigående — talar om Kristus. Det sker i samband med skildringen av Roms brand under Nero år 64. De kristna anklagades för katastrofen. "Kristus", tillägger Tacitus, "av vilken detta namn uppkommit, hade under Tiberii regering avrättats av prokuratören Pontius Pilatus." Rörelsen, fortsätter han, hade till en början undertryckts men senare spritt sig "icke blott till Judéen, dess vagga" utan även till huvudstaden. Wells anser i likhet med flertalet auktoriteter

G. A. Wells.

stället äkta, men dess beviskraft är ingen, ty Tacitus har endast återgivit vad de kristna själva trodde, och vid den tiden hade redan utvecklingen från myt till historia ägt rum. Härefter synes mig två vägande invändningar kunna göras. För det första är det ingenting ägnat att väcka förvåning, att romerska historieskrivare först vid en så sen tidpunkt nämner de kristna. Kristendomen spriddes till en början huvudsakligen bland proletärerna och slaverna i imperiet, och romerska historieskrivare bekymrar sig föga om vad som skedde i folkdjupet. För det andra är Tacitus en mycket samvetsgrann historiker, och hade han endast litat på de kristnas vittnesbörd, skulle han förmodligen ha skrivit: "Kristus, av vilken detta namn uppkommit, uppgavs o.s.v." eller något i den stilen. Nu skriver han uttryckligen: "Kristus... hade o.s.v." (*Auctor eius nominis... supplicio adfectus erat*, Ann. XV:44). — Märkligare är, att den judiske historieskrivaren Josefus, som mot slutet av första århundradet skrev två stora böcker, vari han utförligt behandlar sekter och rörelser i Judéen vid den tid då Jesus skall ha levat, inte har något att säga om Jesus (ty det stycke om honom, som förekommer i vissa handskrifter, är en så uppenbar förfälskning av någon kristen avskrivare att all diskussion där om är överflödig). Man måste erkänna, att Josefus' tystnad är underlig — han kan ju inte ha varit okunnig om de kristna, som på hans tid redan måste ha väckt uppmärksamhet — men oförklarlig är den kanske ändå inte. Josefus var fari-sé och kan inte antas ha haft några sympatier för de kristna. Möjligen har han helt förtigit deras existens. Men troligare är att han ursprungligen haft något förklenande ytt-rande om dem, som av en kristen avskrivare ersatts med en skäligen klumpig förfälskning.

Viktigare är att de äldsta kristna källorna, Pauli brev, som åtminstone delvis är tidigare än det äldsta evangeliet — från 50-talet, medan Markusevangeliet anses skrivet omkr. 60—70 — talar så litet om Jesu jordeliv men desto mer fördjupar sig i teologiska spekulationer om inbebörden av hans död och uppståndelse. Att detta är gåtfullt torde medges av flertalet forskare. När Paulus ger moraliska direktiv, som överensstämmer med evangeliernas Jesus', åberopar han sig inte

på honom, medan han i andra fall anför ord av Jesus som inte återfinnes i evangelierna. "Paulus är lika gåtfull i vad han påstår som i vad han förtiger... Problemet 'Jesus och Paulus' är alltså olöst." Så skrev Albert Schweitzer 1913 och läget är, såvitt jag vågar döma, alltså oförändrat.

Men även om Paulus inte intresserar sig för Jesu jordeliv, är det ändå obestriddt, att han räknar med ett sådant. Wells säger att han talar om Jesus på samma sätt som om mysteriekulternas döda och uppståndna gudomligheter, d.v.s. utan att ange varken tid eller plats för hans framträdande. Detta är notoriskt oriktigt. Vi kan tro och tänka om uppståndelsen vad som helst — för Paulus var den i alla hän-delser en realitet. Och i det bekanta kapitlet I Kor. 15 räknar han upp dem som sett den uppståndne, bland dem "fem hundra bröder... av vilka de flesta ännu lever kvar". Därmed har han ju indirekt fixerat tidpunkten, nämligen i den nu levande generationen. Och på samma sätt fixerar han platsen genom att namnge andra vittnen. Wells förklarar visserligen detta ställe som "en interpolation", emedan det inte passar in i hans teori. Men detta är ett högst godtyckligt förfaringsätt. Varför inte lika gärna förklara samtliga de brev som går under Pauli namn, inklusive brevskrivaren själv, som litterära fiktioner? Det är svårt att värja sig för misstanken, att Wells helt enkelt behövt antagandet, att Paulus är en historisk gestalt, för att därmed stödja påståendet, att det motsatta med all sannolikhet varit fallet med Jesus.

Wells gör stort nummer av att den judiske filosofen Filon inte talar ett ord om Jesus. Filon levde i Alexandria, var född år 20 f. Kr., dödsåret är okänt, men man vet att han deltog i en delegation till kejsar Caligula år 38. Att Filon i Alexandria skulle ha hört talas om Jesus vid denna tid, endast ett tiotal år efter hans död, är ett mycket osannolikt antagande. Det är sålunda inget märkvärdigt i att han inte nämner Jesus.

Men jag övergår till de synoptiska evangelierna. Wells skriver (s. 218) helt överraskande, att de "är skilda från sin hjältes påstådda död av åttio till hundra år". Det skulle alltså betyda, att det äldsta, Markusevangeliet, skulle ha tillkommit omkr. år 110 e. Kr. Inte bara teologer som Harnack utan

den kanske främsta kännaren av antikens historia, Eduard Meyer, förlägger i sitt digra verk, "Ursprung und Anfänge des Christentums" tidpunkten till år 60 eller de närmast följande, alltså trettio år efter Kristi död. I kap. 13 förutsäger Jesus templets förstöring, och därav drar Wells slutsatsen, att detta evangelium måste ha skrivits efter år 70, då templet faktiskt uppgick i lågor. Men alldeles bortsett från att Jesu ord: "Här skall förvisso icke lämnas sten på sten; allt skall bli nedbrutet", alls inte stämmer med det verkliga förloppet vid det herodianska templets undergång år 70, var det i och för sig ingenting ovanligt att profetera om templets fall för Israels synders skull; man finner upprepade gånger liknande förutsägelser hos gammaltestamentliga profeter århundraden före Kristus och även i Qumram-församlingens skrifter (Dödahavsrullarna).

Enligt Wells är Jesu historiska existens lika litet belagd som Wilhelm Tell. Att den sistnämnde är en rent mytisk gestalt är alla forskare numera överens om. Men exemplet, i förbigående sagt hämtat från Georg Brandes utan att Wells nämner hans namn, är illa valt. Inget aktstycke talar om Wilhelm Tell förrän 200 år efter hans påstådda död, medan de första notiserna om Jesus såsom historisk person kan dateras 15—20 år efter hans död och alltså kunde kontrolleras av folk, som ännu var hans samtida. Anmärkningsvärt är också, att vi känner en hel rad judiska, mot Kristus och de kristna starkt polemiska skrifter, som t. ex. uppger att Jesus var född utom äktenskapet, att hans verkliga fader var en romersk legionär, men däremot aldrig att han inte skulle ha existerat. Om så varit fallet skulle det varit mer än märkligt, att man inte använt detta argument i polemiken.

Ingen allvarlig forskare bestrider givetvis, att i synoptikerna, särskilt första och tredje evangeliet, ingår mycket legendariskt stoff, som inte står sig inför den historiska kritiken. Dit hör t. ex. födelseberättelserna om änglarna, herdarna, stjärnan och de vise männen. Och vad uppståndelsen beträffar kan historikern aldrig komma längre än till konstaterandet, att de första lärjungarna var bergfast övertygade att den ägt rum, men däremot varken bevisa eller vederlägga dess fakticitet. Till legendstoffet hör naturligtvis jungfrufödelsen, som stri-

der mot de båda inbördes olika släktregistren hos Matteus och Lukas. I antiken var det vanligt att tillskriva berömda män gudomlig härkomst — Platon, Alexander, Scipio Africanus, Augustus och många andra uppges ha sådan utan att det därför fallit någon in att betvivla deras historiska existens. De synoptiska evangelierna är visserligen inga levnadsteckningar över Jesus, och de otaliga böcker med titeln "Jesu liv", som sett dagen, är i bästa fall historiska romaner. Men synoptikerna och särskilt Markus har konkreta enskildheter, som vore otänkbara, om det endast vore fråga om en mytisk gestalt. Jag anför en bland många, Mk. 6:2 ff. Eduard Meyer skriver med all rätt om detta ställe (a.a. I s. 71): "Om något i Jesu liv bär detta prägeln av fullständig autenticitet."

Historien är ingen exakt vetenskap utan kan endast räkna med större eller mindre sannolikheter. Vill någon påstå, att Sokrates inte existerat utan är en myt av Platon, Xenofon och andra, så kan man endast säga, att det är mycket osannolikt, men påståendet kan inte med matematisk exakthet vederläggas. Man kan emellertid tryggt påstå, att sannolikheten för Jesu historiska existens är vida större. Utvecklingen har gått i rakt motsatt riktning mot vad Wells antar — inte från myt till historia utan från historia till myt. Men trots allt har synoptikerna bevarat en historisk kärna. Och detta förhållande har vi att tacka för att vid sidan av den ortodoxa kyrkans Kristus även den outplånliga bilden av människan Jesus av Nasaret förblivit levande genom seklerna.

Bibeln — andligt ljus eller mörker?

ANDRA MENINGAR

Sedan vi läst Wells' "The Jesus of the Early Christians" (se vår redogörelse i förra numret) skaffade vi några extra exemplar av boken för att sätta i händerna på kunniga och intresserade människor. Dr. Ahlbergs artikel tillkom på det sättet. En annan person som vi gärna ville skänka denna bok var religionshistorikern professor Geo Widengren, en teolog som förefaller ha större inre frihet i förhållande till kristna trosfrågor än vad teologer i allmänhet har. Men Widengren var inte intresserad. Han menade att frågan om Jesu historiska existens borde vara avskriven för länge sen och att ingen seriös vetenskapsman i våra dagar betvivlar att Jesus är en historisk

person.

En klok teolog, som dessutom inte tycks vara rädd att säga sin mening, är docenten i Nya testamentets exegetik Lars Hartman. Vi ville gärna höra hans uppfattning om Wells' arbete; men han sa sig sakna möjlighet att inom rimlig tid läsa och uttala sig om det.

Den nye stockholmsbiskopen Ingmar Ström trodde att det skulle vara bortkastad tid att läsa "The Jesus of the Early Christians". Frågan om Jesu historiska existens ansåg han såpass klarlagd att den inte längre kunde vara något problem.

Professor Ingemar Hedenius är en ivrig kristendomskritiker, kunnig i grekisk

ka och i Nya testamentet. Han tog gärna emot ett exemplar av boken, läste den och fann den mycket intressant. Han gav också ett halvt löfte att senare skriva om den för Sökaren. På vår fråga om det inte var en brist att Wells inte är fackman utan professor i tyska, svarade Hedenius att Wells är väldigt bra inläst i litteraturen, kunnig och intelligent och att det är sådana egenskaper som man får fästa avseende vid. Hedenius tror för sin del att Jesus har existerat, men han menar att man ändå inte utan vidare kan avfärda idén att han inte har levat som helt orimlig.

Vänd!

STOLPE

Fil. dr. Sven Stolpe i Boxholm, som fått ett Wells-exemplar av oss, tycker att boken är mycket sympatiskt skriven, klar och saklig och utan överord. Men som katolik kommer han naturligtvis fram till att Wells ändå i grund har fel.

Själv har Sven Stolpe i 30 år intresserat sig för frågorna kring den historiske Jesus, och han instämmer med den professor som sagt, att inget historiskt faktum över huvud taget är bättre bestyrkt än Jesu existens.

— Men dr. Stolpe, om Jesus har levat, kan det då ändå inte finnas stora skillnader mellan bibelns beskrivning av honom och verkligheten?

— Jo, det är ju teologins uppfattning att det existerar sådana skillnader, men det finns en forskning som sysslar med detta problem och försöker bestämma vad som är evangeliernas gemensamma, sanna kärna. Det där är utrett i minsta detalj, både av språkforskare och andra.

— Men är evangelieberättelserna pålitliga dokument?

— Ja. Vi skall komma ihåg att de tre första evangelierna (synoptikerna) skrevs inte senare än omkring år 60, alltså blott en mansålder efter Jesu död. Delar av dem kan man dessutom föra tillbaka till uppteckningar som gjordes strax efter Jesu tal eller kanske medan dessa pågick. Vi har i verkligheten att göra med ögonvittnesskildringar. "Vi är själva vittnen till dessa ting", heter det med orubblig trosvisshet. Det hade nog inte heller varit så lätt — som en del moderna kritiker inbillar sig — att uppfinna ord och gärningar av Jesus vid denna tidiga tidpunkt, då ännu så många av hans första lärjungar var i livet och mindes vad som hade skett och inte skett! Det fanns t. ex. fientligt inställda personer, som väl kände till händelserna och som säkerligen aldrig skulle ha tigit, om det hade funnits något att avslöja i dessa berättelser om Jesus.

— Hur är det med handskrifternas ålder och värde?

— Till Nya testamentet finns c:a 5000 handskrifter. De bästa går tillbaka till omkring år 350, men dessutom finns det en mängd papyrusfragment med delar av Nya testamentets texter, som är ett par århundraden äldre. Chester Beatty-papyrusen, som innehåller det mesta av Nya testamentet, bl. a. evangelierna och Apostlagärningarna, härstammar från första hälften av 200-talet. Brottstycken av Nya testamentet går tillbaka till mitten av 100-talet. Som jämförelse kan nämnas, att om Julius Caesar och Augustus finns inga dokument som är äldre än från — 1400-talet! Ändå accepteras de

som källor till historisk kunskap. Saken är den, att det inte finns något litterärt verk i vår del av världen som existerar i så många, så äkta och så gamla handskrifter som Nya testamentets böcker. En berömd forskare, Frederic Kenyon, har skrivit följande: "Avståndet mellan den tidpunkt, då de ursprungliga handskrifterna blev till och tillkomsten av de äldsta nu existerande avskrifterna har blivit så litet att man i verkligheten inte alls behöver räkna med det."

— Wells fäster stort avseende vid att Paulus, som är författare till Nya testamentets allra äldsta skrifter, inte nämner några andra historiska fakta om Jesus än att han dog och uppstod, vilket skulle tyda på att han var okunnig om en historisk Jesus.

— Paulus hade ju inte känt Jesus, men han ledde före omvändelsen förföljelserna av de kristna, uppsökte och mördade hundratals människor, så som han själv säger. Det fanns således kristna innan Paulus skrev sina epistlar, och han kände väl till dem.

— Men är det inte underligt ändå, att Paulus helt tigger om alla de biografiska uppgifter som evangelierna ger (utom döden och uppståndelsen) bl. a. underverken och den tomma graven?

— Jag tror detta beror på att Paulus hade, så att säga, sin speciella religiösa jargong, sitt eget sätt att resonera, och han lät den jordiske Jesus vara i sina framställningar, eftersom det var den himmelske Kristus, Frälsaren, som intresserade honom.

Det fanns ju hos det judiska folket på den tiden sedan århundraden tillbaka fullt av föreställningar och spådomar om frälsargestalter, men Sven Stolpe tror inte att bibelns Kristus kan ha uppkommit ur

dess.

— Om vi antar, att Jesus är en myt, som Wells tror, en sammanbrytning av olika föreställningar ur mysteriespel och religiösa messiasförväntningar m.m., då blir kristendomens uppkomst ännu märkvärdigare, än om vi räknar med en historisk gestalt som upphovsmannen! Vilka är då de snillen som skapat Kristus-gestalten, vilken förändrat millioner sinnen och påverkat hela världshistorien? Det blir obegripligt. Bibelns Kristus måste gå tillbaka på en levande personlighet med enorm andlig kraft.

Sven Stolpe rekommenderar en bok, "De nytestamentliga skrifterna. Är de tillförlitliga?" (EFS-förlaget) av en exeget och filolog i Manchester, F. F. Bruce.

F. F. BRUCE OCH EVANGELIERNAS TILLFÖRLITLIGHET

Den av dr. Stolpe anbefallda skriften är ett 134-sidigt arbete i litet format av en professor i exegetik (bibelförklaring) vid universitetet i Manchester, F. F. Bruce. Där hävdas uppfattningen att Nya testamentet är ett pålitligt historiskt dokument.

För den som — liksom Sökarens redaktör — inte är exegetiskt bevandrad, är det naturligtvis svårt att bilda sig en säker uppfattning om en sådan här bok. Men vi har ett intryck av Bruce, och det är att han är en synnerligen trosvillig person. Hans skrift är starkt tendentiös och kan inte betecknas som ett gott uttryck för sund vetenskap. Ett av många exempel på författarens opålitlighet är hans behandling av det längre av de två citat där den judiske historieskrivaren Josefus nämner Jesus. Enligt vår mening är det självklart att avsnittet är en interpolation, d. v. s. ett kristet tillägg till den ursprungliga texten eller en förändring av denna — samma uppfattning har dr. Alf Ahlberg, så som framgår av hans recension av Wells bok. Men Bruce har ett mycket krokigt resonemang, som slutar med att avsnittet verkligen skulle ha historiskt värde i det att det bakom den ändrade texten sannolikt skulle finnas en ursprunglig Josefustext, som ger upplysningar om underverken, korsfästelsen och Jesu anseende att vara Messias. Slutsatsen är helt befängd och visar endast det outrotliga trosbehov som Bruce har och som bestämmer hans tänkande. (Det enda man kan säga om avsnittet i fråga är att det sannolikt antingen är ett tillägg till en text som inte hade någonting att förtälja om Jesus, eller en omskrivning av en ursprunglig text, om vars innehåll man inte kan veta något alls.)

Bruce påpekar att de synoptiska evangelierna skrevs vid en tid — 65-90 — när ännu många människor, som kunde

minnas vad Jesus sagt och gjort, var i livet och alltså kunde ha opponerat sig mot felaktigheter i texterna. Men trots detta finns det ju legendariskt stoff i evangelierna, det är väl praktiskt taget alla objektiva forskare överens om — frågan kan endast vara vilka delar av evangelieberättelserna som kan vara sanningenliga och vilka som troligen är legendariska.

De nytestamentliga "böckerna" var avskrifter av originalberättelser. De var väl i början i hög grad privata dokument utan anseende utanför de fåtaliga troendes krets. De kopierades i ganska ringa omfattning för troende, av vilka flertalet inte själva var läskunniga. Dessa böcker var ju inga allmänt tillgängliga volymer som man kunde gå in i någon bokhandel och skaffa sig. Inte heller existerade det på den tiden massmedia, som distribuerade informationer.

De evangeliska berättelserna var alltså i början interna församlingsdokument, vilkas innehåll sällan kunde studeras av utomstående. De kristna var få till antalet, och att de inte uppmärksammades mycket ser vi av den tystnad som den tidens historieskrivare iaktar om dem. Evangelisternas många uppgifter om Jesus kom alltså endast till ett begränsat antal människors kännedom. Det förekom förstås missionerande talare, men att döma av Nya testamentets brev hade Paulus och Petrus knappast några detaljer att meddela om Jesu historiska existens, och missionerandet tycks dessutom framför allt ha inriktats på länder utanför Palestina, där man inte haft någon kontakt med verklighetens Jesus.

Om det nu finns en kärna av sanning i evangelierna, är det begripligt om det var svårt för dem som hade någon kännedom om människan Jesus att i skrifterna urskilja vad som var äkta och vad som var fantasier. De troende torde inte ha funnit det angeläget att betvivla av trosfränder lämnade uppgifter, vilkas sanning de inte själva hade erfarit.

Men vad är det som säger att ingen opposition alls förekom? Det kan bland dem i Palestina som hade något intresse för den nya religionen, mycket väl ha varit diskussioner om vad som var sant i de kristnas skrifter — och säkerligen har sådana meningsutbyten också skett; att de inte har gått till historien är knappast ägnat att förvåna.

Triumferande skriver Bruce att hur vi än forskar så kommer vi aldrig fram till en icke-övernaturlig, rent mänsklig Jesus-gestalt, utan vi finner alltid en Jesus med messianska, gudomliga egenskaper. Men detta måste vara ett missförstånd. Om Jesus botade sjuka, gjorde andra "underverk" samt överlevde korsfästelsen, så följer därav inte alls att han var gudomlig. Varken skendöd, helbräg-

dagörelser eller parapsykologiska fenomen är så särskilt märkvärdiga. I vår tid finns det riktigt många människor med anseende som helbräddagörare — och kunde Olle Jönsson förflytta en blomma genom en vägg — så som Sune Stigsjö berättar om — så kunde kanske Jesus åstadkomma fenomen av liknande karaktär, men varken Jönsson eller Jesus blir någon gud för den skull.

Det är professor Bruces uppfattning att de evangeliska berättelserna måste behandlas på samma sätt som andra historiska dokument om världens händelser, t. ex. Caesars skrift om det galliska kriget. Men då bortser han från den särprägel som de "heliga" skrifterna har däri att de är fulla av övernaturliga händelser och — säkerligen — legendariskt stoff samt att de inte skrevs för att ge noggranna historiska upplysningar utan för att ge tro. Denna deras karaktär gör självklart deras användbarhet inom historievetenskapen mycket begränsad.

Trots att G. A. Wells säkerligen har gjort åtskilliga felbedömningar, har vi större förtroende för honom än för Bruce. Wells är intelligent, och han gör många påpekanden om anmärkningsvärda förhållanden, som är värda att begrundas.

SM OM JESUS

I motsats till vännen Bo R. Ståhl, som ser Jesus som Gud på jorden, saknar jag (SM) helt en tro som kan betecknas som kristen. (Men jag menar att det finns värdefulla inslag i en del former av kristendom, t. ex. kväkarnas inre ljus, christian scientisternas healing, liberal-katolikernas teosofiska inriktning. Och jag vet att religion kan förvandla människor.)

Egentligen har jag ingen "tro" om Jesus, utan det är mera gissningar. Men jag tänker mig att en man, Jesus, har framträtt i Palestina och gjort "under", t. ex. botat en del sjuka, kanske t. o. m. åstadkommit vissa s. k. naturunder, möjligen, men mycket tveksamt, ha gått på vattnet vid något tillfälle, alltså i så fall ett levitationsfenomen (känt från den parapsykologiska litteraturen). Han pre-

dikade en lära som för den tiden inte var dålig men heller inte unik. Han hämtade mycket från sin tids visdom; han hade förebilder och källor utanför sig själv. På korset förlorade han medvetandet, och när han togs ned tidigare än vad som var normalt, för att lik inte fick hänga över den följande högtiden, trodde man att han var död. I graven vaknade han till liv, och därefter visade han sig för vänner och lärjungar under någon tid. Han åt med dem, de såg sårerna på hans kropp. Om Jesus levde efter korsfästelsen, så som lärjungarna trodde, är det ju mer naturligt att tänka sig att han aldrig varit död än att tillgripa en onödigt hypotes om att livet fullständigt hade flytt och verkligt dödstillstånd inträtt.

Lärjungarna var enkla människor, d. v. s. utan någon vidare intellektuell skärpa, det tycker jag framgår av de nytestamentliga breven, som skall vara skrivna av människor i den kretsen. För mig är Paulus, Petrus och de andra ingenting mer än pratmakare. Man kan lätt förstå att om dessa lärjungar fick se Jesus efter korsfästelsen, så greps de av en oerhörd trosvisshet. Så var han då Messias! Jesu uppstigande ur graven, som kanske var en ödets blinda nyck men möjligen har en underbar innebörd, kan ha varit den händelse som skapade de första kristnas orubbliga trosvisshet.

Vart tog Jesus sedan vägen? Kanske dog han kort tid därefter som följd av misshandeln på korset, kanske lämnade han landet. Hans fiender var ju ute efter hans liv, så normal självbevarelse borde ha fått honom att fly ur landet. Det finns också gamla traditioner om att Jesus skall ha besökt Indien. I Kashmir finns vad som sägs vara hans grav.

Jag tänker mig att det är någon kärna av sanning i evangelierna. Kring de ursprungliga händelserna, som kanske inte var så väldigt märkliga, har efterhand utbildats ett legendverk med jungfrufödelse, de tre vise männen, underverk, himmelsfärd m.m., som accepterades av anhängarna.

Detta är ju bara gissningar, men det skall mycket till för att en människa som vill vara förnuftig skall tro att en person som levat på jorden har varit en gud.

OLYCKLIG???

Känner Ni Er besviken med livet? Olycklig, ensam, missanpassad, svag, sjuk eller bara trött och olustig? Då får Ni genom vår nya korrespondenskurs möjligheter att återfinna Er "livsgnista"!!!

Ni blir medlem i vår förening och får första kursbrevet gratis, om Ni insätter inträdesavgiften kr. 15:— på vårt postgirokonto 55 50 08-2.

Önskas informationer, ring Stockholm 08/31 48 65 kl. 11—12 eller 18—19.

FÖRENINGEN LIVSGNISTAN, Box 6159, 102 33 Stockholm 6.

Bo R. Ståhl: OM KULTER, SEKTER, SAMFUND

BO STÅHL har tillsammans med Bertil Persson skrivit en uppmärksam bok om religiösa minoriteter i Sverige; den heter "Kulter Sekter Samfund" (pris 47:05 inkl. moms + porto från Sökarens postorderbokhandel).

I denna artikel berättar han litet om några av de rörelser och människor han träffat på under arbetet med boken.

I de stora kyrkorna och samfundet är det ofta så att den personliga kontakten mellan medlemmarna blir minimal — inte minst kan detta vara fallet i en storstad som Stockholm. En hel del av de människor som söker sig till mindre samfundsbildningar, torde göra detta, därför att där finns större intimitet, så att man upplever en mer nära gemenskap med andra människor. Man kan erfara en större trygghet och hemkänsla i en mindre grupp än i en större.

Men naturligtvis är det många gånger så att en person ansluter sig till en liten, exklusiv grupp, därför att han känner ett inre gensvar för just den gruppens lära, rit eller samfundsliv. En del människor blir medlemmar av Liberala Katolska Kyrkan, därför att de är främmande för bestämda kristna trossatser och tycker om en estetiskt utformad gudstjänst; andra finner ett andligt hem hos kväkarna för den stilla andaktens skull och därför att de tycker att de där kan utvecklas i andligt avseende.

I hög grad är det den egna personlighetstypen som avgör samfundstillhörighet. Det är temperament, bakgrund, intellektuella förutsättningar samt många andra faktorer som spelar in. Men det kan också vara rena tillfälligheter som avgör: bekantskap med någon medlem i ett samfund eller att man mött en sympatisk och tilltalande representant för en viss rörelse. En liten procent blir också medlemmar i en mindre grupp, därför att de där kan få hävda sig och eventuellt inta en ledande ställning, vilket skulle vara uteslutet i ett större sammanhang.

Till spiritualismen söker sig

många på grund av att de förlorat någon kär anhörig och har svårt att acceptera att denne är borta.

*

Hos flera av de smågrupper som pastor Bertil Persson och jag studerat, har vi funnit värdefulla inslag, som skulle kunna berika andra rörelser. I Vännernas samfund, kväkarna, betonar man starkt fredsarbete, och en allmän humanitär inställning präglar medlemmarna. Kväkarna har en gudsupplevelse av alldeles speciell art, som skiljer dem från de flesta andra samfund, där man möter Gud i en traditionell form med predikan, sakrament och prästerskap. Kväkarna söker sig inåt för att där komma i kontakt med Gud.

Positivt hos teosoferna är att de ofta har engagerat sig inom djurskyddet, fört djurens talan, bl. a. i vivisektionsfrågan. Adventisterna förespråkar en sund livsföring; åtskilliga av dem är vegetarianer. De gav i många år ut den förnämliga hälsotidskriften Sundhetsbladet, som numer har förenats med den religiösa Tidens Tecken under det nya namnet Liv i nutid.

*

Medan en del rörelser har en trevande och sökande inställning, t. ex. kväkare, liberalkatoliker och teosofier, har andra en stark övertygelse om den egna lärans enda och absoluta sanning. De typiska frälsningsrörelserna — t. ex. mormonkyrkan, adventisterna och Jehovas vittnen — har inte det globala perspektivet att Gud verkar på olika sätt, även i främmande religioner, utan de anser sig vara i besittning av den Stora och Enda Sanningen, som det åligger dem att predika — tiden är mycket knapp, och det gäller att

till det yttersta sprida rörelsens läror och därigenom bidra till Guds Rikes seger och satans nederlag. Jehovas vittnen tror att jorden i dess nuvarande form skall gå under år 1975, då det stora Harmageddonkriget skall bryta ut — och sedan skall det tusenåriga fredsriket börja. Adventisterna lever i den fulla förvisningen att Kristus snart skall återkomma och en ny tidsålder inbryta. En 94-årig adventist jag träffat är fullt övertygad om att han skall leva när Kristus visar sig på himlens skyar.

Det är en stor svaghet hos många av de smågrupper vi studerat att de tror sig sitta inne med hela sanningen. En sekt på 10—15 medlemmar kan tro att det bara är de som har rätt och alla andra har fel. Fastän människosläktet har existerat i flera tusen år och universum är utan gräns, kan de föreställa sig att en liten religiös nybildning i 1900-talets Sverige har upptäckt hela sanningen, som varit förborgad i tusentals år.

Men en stark övertygelse, som ofta är grundad i ett okritiskt förhållande till rörelsens läroskrifter eller ledande gestalter, kan, samtidigt som den är intellektuellt motbjudande för en utomstående, vara en ryggrad, en styrka, hos de troende själva, vilket gör dem ytterst aktiva — de har inte drabbats av relativismens idé om resignation inför de stora sanningsfrågorna.

*

Under studiet av de religiösa minoritetsgrupperna har jag besökt många olika slags gudstjänster. Mycket intressant var det, när jag första gången kom till en kväkarandakt. Jag hade aldrig upplevt något liknande — under så gott som

en timmes tid satt alla tysta; tystnaden avbröts endast två-tre gånger av att någon medlem reste sig upp och framförde något som han kände var mycket viktigt.

Även den diametrala motsatsen till kväkarnas andakt, nämligen de extatiska rörelsernas gudstjänster, är högst intressanta. I t. ex. Maranata försöker man uppleva hur en gudstjänst gick till under den första kristna tiden med mycket hängivet böneliv, tungomålstalande och profetiska budskap. Och med musikens och sångens hjälp leds församlingen till en allt högre extas, som av dessa människor upplevs

Sufi

som största glädje och gudsnärhet.

Hos den lilla exklusiva gruppen Gralsväktarnas Samfund på Möregatan i Stockholm gick det till så, att tre personer — två kvinnor och en man — inträdde i gudstjänstlokalen, medan man spelade seriös musik på grammfon. Belysningen var dämpad och doften av rökelse stack i näsan. De tre var iförda vita klädnader med gula vingliknande mantlar på ryggen, och de gick fram till ett bord, där det stod en kristallskål, fylld med vatten, vilken var symbolen för graalskalken. Denna skål höjdes under graalsandakten. Ledarinnan Elisabeth Ståhlgren poängterade under ceremonin att de som var öppna för det kosmiska budskapet, skulle uppleva hur kraften strömmade ut från skålen. — Hon deklarerade f. ö. också, att hon aldrig läser böcker skrivna av "jordiska författare" utan endast av "mästarna".

I Liberala Katolska Kyrkan har man en massa som i stora delar är en imitation av den katolska mässan, fastän man har bytt ut vissa "mindre tilltalande" partier av denna. Biskop och präster, iförda granna skrudar, kommer in och svänger rökelsekaret. På altaret finns många ljus, och det är mycket noga med att de tänds i viss, bestämd ordning. Knäfall, bugningar och korstecken ingår i gudstjänsten.

Under sufigudstjänsten stod fru Anna-Greta Ångström iförd lång, svart rock och tände ljus på altaret, ett ljus för var och en av världs-

religionerna. Hon läste med engagerad stämma en viss bön som anknyt till den religion hon tände ljuset för och framförde sedan en mycket poetiskt utformad predikan av grundaren Inayat Khan. I bakgrunden hörde man en yngre man sjunga en aria. 15—20 personer, mest äldre damer, var närvarande.

Baha'i har sammankomst var 19:e dag, då man håller den s. k. nitton-dagsfesten. Man läser då ur de olika huvudreligionernas heliga skrifter på samma sätt som sker inom sufi-rörelsen; man läser böner av Baha'u'llah, och därefter mediterar man. (Baha'i-året är indelat i 19 månader; månaden i 19 dagar.)

En av de mest fängslande personer som jag mött och intervjuat, är författaren Sverre Holmsen, som är baha'i. Han är en man som helt uppfyller kvalifikationerna för vad jag menar med människa. En person som är så engagerad i allt som rör sig i tiden, som, trots att han tillhör en relativt liten religion, är så öppen gentemot andra kyrkor, som upplever andliga realiteter, som menar allvar med sin tro och lever efter den och där religionen har integrerats i hela hans liv, en sådan person känner man den största respekt för. Sverre Holmsen är också en utomordentligt färgstark individ — och en som man med det samma trivs hos, när man kommer till honom och hans hustru Agda och den ovanligt begåvade 10-årige sonen Reidar. Sverre har bott i många länder, träffat folk som har tillhört olika religioner, och han har fått med sig något positivt från varje religion och nästan från varje människa. I sin baha'i-tro vill han

Baha'i

förena olika kulturers religiösa värden till en enhet.

En annan mycket färgstark människa, som jag mött, är en gammal prästman, en god vän till mig som är 88 år gammal. Han vandrade en gång tillsammans med David Petander, prästen som övergav sitt ämbete och genomströvade Sverige, predikande att Guds Rike är nära. David Petander var en modern Franciskus, en man som levde som

Church of Scientology

han lärde. Han kunde mitt i smällkalla vintern lämna bort sin överrock åt någon trashank, som han mötte. Själv räknar jag Petander som en av de största religiösa gestalter vi haft i Sverige. Min gamle vän, som följde David Petander, är komminister Bror G. Bosjö, bosatt i Falun. Man erfar från honom den mycket starka utstrålningen från en människa som lever i det gudomligas närhet. Bosjö är kanske den som har betytt mest för mig personligen i andligt avseende.

En annan person som jag beundrar och vars ärlighet och äkthet jag inte betvivlar är biskop Sigfrid Fjellander i Liberala Katolska Kyrkan. En människa som så helt går in för sitt arbete, sitt ämbete som biskop i en liten kyrka och som så osjälviskt verkar för humanitära idéer, måste man ha den största aktning för. Han är en mycket fin människa — stor fredsvän, djurvän och hälsovårdsvän. Vad vore Liberala Katolska Kyrkan i Sverige utan Sigfrid Fjellander?

De kyrkor som det har intresserat mig mest att studera, är Nya Kyrkan (swedenborgarna), Katolsk-apostolska kyrkan (irvingianerna) och mormonkyrkan. De som verkat minst attraktiva är "mästar-rörelserna", där man tror att jordens öden leds av några andligt upphöjda mästare, t. ex. den uppståndne sjuttonhundratalsäventyraryren Saint Germain — och så förstås det som jag tycker mest osmakliga av alla samfund som finns med i hela boken, nämligen scientologerna, vars ledare och profet Ron Hubbard lever på en lyxjakt i Medelhavet. Det är den enda rörelse där det kostar 15.000 kronor att bli frälst.

Jag är mycket fascinerad av människorna i de olika samfunden. Hur vanvettiga deras trossatser än kan ha förefallit mig, har jag inte upphört att intressera mig för dem.

(Forts. på sid. 21).

HAN SÅG "NATURLAGARNA"

SÄTTAS UR SPEL

Samtal med Sune Stigsjö

Sune Stigsjö på Zindermans förlag i Göteborg hör till de svenska bokförläggare som bl. a. satsat på litteratur av den avvikande sort som personer inom vår sökarkrets är intresserade av. Zindermans har t. ex. gett ut Fridegårds "Den gåtfulla vägen", Rehns två tefatsböcker samt nu senast Nils-Olof Jacobsons "Liv efter döden?". (Stigsjö är f. ö. också chef för det nystartade Författarförlaget.)

Men bokförläggare Stigsjö har inte uteslutande ett förlagsmässigt intresse för böcker om det utomnormala. I sin ungdom sysslade han i tio års tid ingående med parapsykologiska företeelser både inom och utom Sverige parallellt med att han studerade bl. a. psykologi vid Göteborgs universitet. Han blev mycket nära vän med "mirakelmannen" Olle Jönsson och utförde tusentals experiment tillsammans med honom. De fenomen som Jönsson åstadkom, retade Stigsjöos nyfikenhet, och han kände ett behov av att utforska dem och komma fram till en egen uppfattning. Inte i något annat sammanhang under sina forskningar bevitnade han så avancerade fenomen som dem Jönsson åstadkom.

Stigsjö berättar:

— Det började när jag var i tjugooårsåldern. Hela sommaren 1947, när jag arbetade som frilansjournalist i Stockholm, träffade jag Olle Jönsson praktiskt taget varje kväll. Tillsammans höll vi på timme efter timme, kväll efter kväll i tre månader och gjorde alla tänkbara sorters experiment. Jag såg verkligen naturlagarna sättas ur spel. Det var rena cirkusen. Föremål flyttades genom stängda dörrar; och tavlor snurrade runt på sina kroker — ibland dagar efter det Jönsson varit på besök.

— Jag vidtog alla tänkbara kontrollåtgärder. Det finns de som på-

pekar att en trollkonstnär med lätt-
het kan lura folk med magneter,
trådar och speglar m.m. i sitt eget
hem, men experiment som jag gjorde
med Jönsson, skedde i rum där
han aldrig förut hade varit och dit
han inte hade fått komma in före
experimentet.

— Minst 5.000 experiment gjorde
jag i enrum med honom på be-
tingelser som jag själv bestämde.
Oftast var det i en avspänd och
privat situation som han blommade
upp och åstadkom de verkligt stora
sakerna. Det mest fantastiska
var väl apportfenomenen. En gång
förflyttades en hyacint i en kruka
till rummet intill. Jag stirrade på
hyacinten tills den plötsligt var borta;
och sedan återfanns den i nästa
rum, dit dörren var låst. Anmärk-
ningsvärt är att den vissnade efter
en kvart.

Det var i december 1946 som
Stigsjö första gången träffade Olle
Jönsson. Han skrev sedan en artikel
i Husmodern. Därefter blev det under
några år rätt många artiklar av
honom om fenomenet Jönsson, fast-
än det var mycket kärt i den
svenska pressen för sådana saker
på den tiden. I Vecko-Journalen
kom en stor, illustrerad artikel
1949, i Hemmets Journal en serie
1957 samt bl. a. i Aftonbladet och
Göteborgs-Posten flera artiklar.

Stigsjö uttalar sig med bitterhet
över den behandling som Olle Jönsson
fick utstå i Sverige från en del
av pressen och från vissa vetenskaps-
män.

— Några tidningar, bl. a. Expressen
och Se, jagade honom som en
fredlös, så att han till slut flyttade
från Sverige och bosatte sig i
Förenta staterna. Han skulle ju till
varje pris avslöjas, och det diktades
också upp "avslöjanden", som
publicerades. En gång var Expressens
och Ses medarbetare i Varberg,
där Jönsson bodde. Ett expe-

riment gick till så att Jönsson gav
trollkonstnären Cubiz från Göteborg
papper och penna och uppmanade
honom att skriva 20 bokstäver
och 20 siffror i den ordningsföljd
han själv önskade. Triumferande
tog trollkonstnären papperet och
skrev hastigt ned sin rad. Sedan
han gjort detta, sa Jönsson: Lyft
bordduken! Cubiz lyfte duken —
och där låg ett papper med exakt
den rad av siffror och bokstäver
som Cubiz just hade skrivit. Båda
papperen fotograferades för att
utesluta att det kunde vara fråga om
suggestion eller hypnos, och jag såg
sedan den framkallade bilden —
båda de skrivna raderna var exakt
likadana! Jönsson hade alltså
genom telepatisk påverkan fått
Cubiz att skriva det som han ville.
Men efteråt fick man i Expressen
läsa att "spegel i bordskivan hjälpte
mirakelman". Någon sådan spegel
påträffades givetvis aldrig. Avslöjandet
var ett rent lögnaktigt påhitt.
Vad skulle f. ö. en spegel hjälpt
vid det experimentet! Undra sedan
på att Jönsson stack iväg från
det här landet!

— En gång var jag med om ett
experiment, när författaren och
journalisten Olle Strandberg var
närvarande. Försöksbetingelserna
var perfekta. På golvet i ett rum
stod en vas med påskris och fjädrar
— det var påsken 1947 — och
Jönsson fick inte komma in i rummet;
dörren var låst. Pass på! ropade
han genom dörren — och plötsligt
började fjädrarna darra som
inför en stormvind och reste sig
rätt upp. Påskriset i vasen flög ut
och hamnade på golvet. Detta bevitnades
av Olle Strandberg med egna ögon.
Efteråt skrev han en artikel i
Vecko-Journalen, där han "avslöjade"
att Jönsson hade använt trådar!
Men jag var ju med från början till
slut. Jönsson var aldrig inne i rummet,
medan detta hände. I vanliga

fall fungerar sådana här personers
intelligens, men när de ställs inför
fenomen som dessa, säger de sig:
**det är ju omöjligt — alltså måste
han fuska!**

— Det hände också att läkare och
vetenskapsmän, som deltog i försök
och strax efteråt var helt entusias-
tiska, sedan tog avstånd från alltsammans.
Påsken 1947 var två läkare med
och bevitnade telekinetiska experiment.
Får jag skriva om det här i DN och
nämna era namn? frågade jag dem.
Javisst! sa de. Men när de senare
tillfrågades av andra, ville de inte stå
för det. Det har också hänt, och händer
väl fortfarande, att folk som träffat
Jönsson vid något eustaka tillfälle,
kan-
ske på någon tillställning sent på
kvällen och varit med om någon
timmes oordnade experiment — för
han var ju alldeles för snäll och
gick med på vilka experimentbetingelser
som helst — har misstolkat vad de
sett och sedan trätt fram och sagt
att Jönsson fuskade. Men jag gjorde
ju sådana massor av experiment med
Jönsson, så jag om någon borde veta
vad han går för, och jag observerade
aldrig något fusk. Men skulle han
någon gång, pressad av folk som hade
stora förväntningar på fenomenen,
ha frestats att något förenkla vissa
fenomen, t. ex. telepati, så tycker jag
det i så fall är mycket mänskligt.
Han kunde väl inte vid varje tillfälle
vara på toppen av sin förmåga.

— Jag har inte träffat Jönsson på
16 år och vet alltså inte av egen
erfarenhet hur han lyckas numera.
Av hans många brev till mig och av
andra vittnen att döma lyckas han
fortfarande vid välordnade experiment
(till dem räknar jag inte Hylands
USA-hörna från i vintras!). Det kan
dock vara så att sådana här fenomen
inte alltid följer en människa genom
hela livet utan blommar under en
viss period för att sedan försvagas
eller upphöra. Men på den tiden jag
kände honom utförde han alltså de
mest otroliga saker. För att sätta
honom på prov gick jag en gång in i
ett antikvariat och köpte en gammal
tysk bok på 600—700 sidor. Jag öppnade
den inte utan satte bara in den i
bokhyllan. Jag hade inte läst den,
och det hade inte heller Jönsson gjort
— och skulle han mot allt rimligt
antagande ha läst den, så kunde han
ju ändå inte ha lärt sig den utantill.
Jag bad honom säga vad som stod
på en viss rad, en viss sida. Han
skrev upp det på gam-

altyska, jag jämförde, och det stämde!
Antingen kunde Jönsson se bokens
dolda text, eller också var det
förutvetande om framtiden, så att
han visste vad jag skulle finna,
när jag sedan slog upp boken.

Vad har nu Sune Stigsjö, som
sett naturlagarna synbarligen sättas
ur spel av en enkel svensk ingenjör
med paranormala förmågor, för
mening om innebörden av detta? Vad
betyder det för vår verklighetsuppfattning,
världsåskådning och religion? Stigsjö
svarar att det naturligtvis betyder
att verkligheten är "oändligt mycket
knepigare än vetenskapsmännen
föreställer sig".

— Verkligheten är ett mysterium,
som fungerar enligt "lagar" som vi
inte har en aning om. Jag har ingen
s. k. religiös åskådning, så jag har
inte fått stöd för något religiöst
behov, utan jag har ytterst skeptisk
ställts inför utomnormala skeenden,
som är ofrånkomliga. Jag kan inte
förneka att jag har sett verklighe-
ten "upplösas" under experiment,
inför vilka en professor i naturvetenskap
ter sig ungefär som en barnunge
som sitter i en lekpark och bankar
med spann och spade. De erkända
naturlagarna är uppenbarligen bara
ett barnspråk om

verkligheten, vilken är oerhört
mycket mer fantastisk och ogripbar
än vad som framgår av läroböcker
i t. ex. fysik.

— Det är möjligt att den person
som är du och jag, inte överlever
döden — det kanske t. o. m. är
troligt — men det vi kallar livet
och verkligheten har en **innebörd**
som vi inte har en aning om. När
verkligheten nu har den konstruktion
som framgår av de utomnormala
fenomenen, så pekar den ju ut över
sig själv, är i sig själv **något annat**,
större och vidunderligare. Materia
— vad är det? Det är ju bara ett
ord. Naturlagarna — vad är de
annat än statistiska sannolikheter!
Kanske allting egentligen är "men-
talt", så att det mer eller mindre
är en biologiskt betingad förenkling,
en "yta", det som vi upplever
med våra grova sinnesorgan. Kan-
ske verkligheten inte är mer "ma-
teriell" än en dröm är handfast på-
taglig, hur verklig och logisk den
än ter sig för den som drömmer.
Men jag drar inga bestämda filoso-
fiska-religiösa slutsatser av de
fenomen jag bevitnat. Jag vet bara
att de existerar och är säkra på att
vetenskapen om låt oss säga 100 år
har nått fram till en helt annan
verklighetsuppfattning än den nu-
varande.

Mirakelmannen.

I den mycket ansedda amerikanska vetenskapliga tidskriften Science, organ för The American Association for the Advancement of Science, 6 november 1970, lägger en dr. D. I. Warren, som är knuten till School of Social Work vid University of Michigan, fram en teori om vilka det är som ser "flygande tefat". Warren har gjort en sociologisk studie av tefatobservatörer, baserad på material från en amerikansk gallupundersökning 1966, och hans resultat är att personer som säger sig ha observerat flygande tefat, i högre grad än andra har en ojämn social status.

Warren bestämmer "status" i tre avseenden: inkomst, utbildning och yrke, och han använder graderingarna 1, 2 och 3. Jämn status är t. ex. låg utbildning och lön samt yrke med lågt socialt anseende. Ojämn status är t. ex. hög lön och låg eller medelgod utbildning eller låg lön med hög utbildning. En skogsarbetare med folkskola har jämn status, men en akademiskt bildad person som är affärsbiträde, har ojämn social status. Ojämn status ger enligt Warrens teori av flera orsaker hos individen en känsla av alienation i samhället och missstro mot officiella förklaringar.

Det är — hävdar Warren — inte lågt utbildade, godtrogna och okunniga personer som säger sig ha sett flygande tefat, utan i stället oftast individer med ojämn social status. Stöd för sin tes anser han sig få genom att från studiematerialet utelåta alla kvinnor och negrer (vilket i och för sig kan vara rimligt, eftersom de gifta kvinnornas sociala status är svårbestämbar och negrernas ställning i USA ger dem speciella status-problem). Om den begränsningen inte görs, finner man att procenten UFO-observatörer blir ganska lika för personer med jämn, ojämn och mycket ojämn status: 5,9 %, 3,3 % och 5,4 % respektive. (5 % av samtliga 1.575 vid gallupundersökningen tillfrågade — motsvarande 6 miljoner amerikaner — som är ett representativt urval av den amerikanska befolkningen på 21 år och däröver, säger sig ha sett "flygande tefat".) Men det material som Warren använt, alltså

vita män över 20 år gamla, antyder — menar han — att personer med ojämn status ser flygande tefat betydligt oftare än andra. En kategori som speciellt ofta ser dem är män med låg inkomst i förening med medelgod till hög utbildning eller medelgott till högt socialt anseende.

Det är Warrens tes att UFO-iakttagelserna hos individer med ojämn status är en återspeglning av deras sociala dilemma (men vad dessa observationer speglar hos iakttagare med jämn status får vi inte veta något om), att hos dem finns en benägenhet att förhålla sig avvisande till det etablerade samhället och dess värderingar, en alienation. Dessa individer — teoretiserar Warren — är öppna för ett "sökande efter en ny definition på sin rätta ställning i världen". De är socialt frustrerade, besvikna. Genom att se flygande tefat ger de uttryck för ett förnekande av värderingarna i det samhälle där de lever och där de inte nått den ställning eller det anseende som de menar borde ha tillkommit dem.

Warrens studiematerial har utgjorts av 50 vita män över 20 år, vilka vid en gallupundersökning sagt sig någon gång ha sett "flygande tefat". På uppföljningsfrågan vad de trodde det var som de hade sett (och som de betecknat som "flygande tefat") gav 8 personer svar som gick i linje med rymdskeppshypotesen. 42 trodde att de hade observerat en väderballong, ett experimentflygplan, en hägring, en meteor m.m.

Det är ju klart att detta att tro sig ha sett en väderballong etc. inte rimligen kan vara uttryck för främlingskänsla i samhället — och det medger också Warren. Kvar står de 8 personer som trodde att fenomenet var en rymdfarkost.

Av 1.575 personer — med bortseende från kvinnor och negrer — har alltså Warren funnit 8 (!) som säger sig ha sett föremål som de ger en utomjordisk förklaring. Av dessa hade enligt Warrens bedömningsmetod 0 personer jämn social status, 4 något ojämn status och 4 mycket ojämn status. Studiet av dessa 8 personer är fundamentet för Warrens teori!

Det är förbluffande att en tidskrift som Science ger plats åt en artikel som redovisar en så smal basis för en teori. Säkerligen borde Warrens tankar ha framförts i betydligt mer anspråkslöst sammanhang.

*

Svaren på den uppföljningsfråga som ställdes till de 50 som sagt sig ha sett "flygande tefat" och som innebär att endast 8 av dem (16 %) menade sig ha sett rymdfarkost, visar att det ofta gjorda påståendet att 6 miljoner amerikaner har sett "flygande tefat" är grovt missvisande. Rätta antalet borde vara c:a 1 miljon med utgångspunkt från Warrens siffror.

Vill Ni ha information om **elixiret**, den 250-åriga "Haarlemer healing oil", skriv till

Harald Schubert,

S:t Eriksgatan 109, 113 31 Stockholm

Din personliga
BIORYTM

uträknas enl. medicinalrådet dr. Wilhelm Fliess' metod, byggd på strikt vetenskapliga forskningsrön.

1. Biorytmogram eller pulsationsrytmen.
2. Högsta försäkringsskydd mot den egna mänskliga faktorn.

Ovärderligt för bl. a. varje bilförare — enl. statistiskt underlag. Begär information! H. Schubert, S:t Eriksgatan 109, Stockholm Va. Tel. 33 19 32.

MWO-healinginstrumentet och kroppsennergialstraren

omtalad i SÖKAREN nr 8, 1965

demonstreras av H. Schubert, som även ger behandling (t. ex. hembesök).

Adress: **S:t Eriksgatan 109, Stockholm Va. Tel. 33 19 32.**

Ref. och behandling:

MARJA-KLINIKEN, Skeppargatan 11, Stockholm, tel. 08-62 78 99.

DR WESTS MENING

Dr. D. J. West skriver i Parapsychology Review nr 2, 1971, att det finns skäl att ifrågasätta om den psykiska forskningen har uppnått någonting som är övertygande, men detta beror inte på att parapsykologerna skulle vara inkompetenta utan på fenomenens undflyende natur. Sedan dr. West provat på parapsykologisk forskning och därefter gått över till arbete inom andra områden, har skillnaden i standard ständigt slagit honom. Forskare inom konventionella områden av social och psykologisk vetenskap nöjer sig med mycket lägre standard på sina undersökningar än parapsykologerna. De är beredda att grunda slutsatser på observationer och statistiska undersökningar som är långtifrån säkra. Om de eftersträfvade den perfektionism som företräds av en del parapsykologer, skulle kanske kvaliteten på deras studier förbättras, men framstegen skulle ske i mycket långsammare takt.

Eftersom de psykiska fenomenen är mycket flytande och osäkra, har parapsykologerna inte råd att vara så obesvärat avslappade som forskare inom andra områden. De måste ständigt vara på sin vakt, hyperförsiktiga i sitt experimentella arbete och i behandlingen av mänskliga vittnesbörd. Ändå har de inte kunnat uppnå immunitet mot kritik.

De parapsykologiska fenomenen fortsätter att vara lika mystiska, sporadiska och okontrollerbara som de var när utforskningen av dem startade. Många resultat, som har tyckts säkra, har senare motsagts av andra forskare, som förgäves sökt upprepa dem. På det sättet finns inom den psykiska forskningen ingen bakgrund av redan säkerställda fakta, så som inom andra områden. De psykiska experimenten kan — med begränsade undantag — inte upprepas, när så önskas. Fenomenen förändras från det ena undersökningstillfället till det andra.

Resultaten av parapsykologiska försök har en tendens att smälta ihop vid fortsatt undersökning, vilket gör fenomenen osäkra. Men de många misslyckandena är inte till-

räckligt skäl att anta att ESP-fenomenen bara är illusoriska. Det har gjorts experiment som varit så bra utförda att misslyckande att upprepa dem inte är en tillräcklig grund för att betvivla de ursprungliga resultaten. Då och då lyckas kompetenta forskare påvisa fenomen som endast kan förklaras som effekter av ESP (utomslinnligt förnimmande), men på grund av att dessa resultat inte kan upprepas, förblir de mystiska, de leder ingenstans, och de lägger ingenting till vår kunskap om fenomenet.

Slutligen kastar dr. West fram idén att parapsykologerna kanske borde försöka finna metoder att upptäcka och registrera ESP-fenomen hos personer som är omedvetna om att de står under observation.

U THANT INGEN UFO-SUPPORTER

Den 10 maj avsände Sökarens red. ett brev till U Thant med i översättning följande lydelse.

"Käre U Thant, Ibland återges i pressen uttalanden av Er, där Ni säger Er mening om de s. k. UFOs.

Ni uppges ha förklarat att UFOs är "ett av världens viktigaste problem i dag", och enligt en herr J. V. Jacobi, som frågat Er om Ni är medveten om att "åtskilliga regeringar runtom i världen i hemlighet har kontaktats av utomjordiska varelser", sa Ni att "det finns saker som jag inte kan och inte får uttala mig om".

Kan Ni bekräfta de citerade uttalandena? Eller vilken uppfattning har Ni om UFOs?

De allra bästa välgångsönskingar för det nya året — 2515 — och för framtiden."

Den 28 maj anlände ett brev med följande innehåll.

"Käre Herr Magnusson,

På uppdrag av generalsekreteraren erkänner jag mottagandet av Ert brev av den 10 maj.

Jag vill upplysa Er om att de uttalanden som förekommit i flera tidningar rörande generalsekreterarens åsikter om UFOs inte är korrekta. Generalsekreteraren gav ingen pressintervju åt herr J. V.

Jacobi. Tvärtemot vad Ni kan ha läst i några publikationer är FN inte engagerat i undersökning av UFO-fenomenen, eftersom inget land någonsin har tagit upp denna fråga i FN:s kommitté för fredligt utnyttjande av världsrymden.

Er tillgivne
A. H. Abdel-Ghani
Chief
Outer Space Affairs Division"

PROPRIUS FÖRLAG

Bokförläggare Jacob Boëthius känner sig till kristendomen, men på hans förlag Proprius — Floragatan 20, Stockholm — har bl. a. utkommit tre titlar hinduisk litteratur, nämligen "Ramakrishnas samtal", "Bergspredikan och Vedanta" och "Vivekananda, Ingivelsens ord".

Boëthius: — Det har känts angeläget att ge ut dessa skrifter. Jag ser det så att de kan bidra till att vidga den andliga intressesfären och att fördjupa den kristna tron. I synnerhet Ramakrishna betonar en känslans rike, som jag upplever som väsentlig mellan människor och som jag tycker mycket väl låter sig förenas med en klar kristen tro. För mig är inte hinduism och kristendom oförenliga utan parallella vägar mot en gudsupplevelse.

Jacob Boëthius har ingen speciell förkärlek för hinduismen men säger att om han stöter på något verk "som förefaller äkta och angeläget ur den synpunkten att det kan fördjupa känslolivet så att man inte hamnar i stel dogmatism", så är han öppen att överväga en utgivning.

Proprius hinduiska böcker har sålt rätt så bra, fastän "det är ju ingenting som man blir fet på". Men glädjen av arbetet har varit stor.

Bo R. Ståhls och Bertil Perssons "Kulter Sekter Samfund" har ju också Proprius som förläggare — och utkommer f. ö. i år i en andra upplaga, bearbetad och försedd med sakregister.

Pasadena-teosofernas "Vidgad livssyn" har getts ut i samarbete med Jacob Boëthius, som också har förlagskonsultverksamhet, d. v. s. är andra behjälplig med bokutgivning.

I alla priser ingår moms 17,65 %. Portoavgift tillkommer.

JAGETS ELD • DÉNIS LINDBOHR

Detta är en bok om reinkarnation. Författaren minns att han har levt förut — innan han 1927 blev född som Dénis Lindbohm i staden Tranås. Med annan yttre identitet har han upplevt sol och blod, ljus och mörker; han har dödat och blivit dödad, levt i främmande världar under andra himlar än vår. Men strax innan han blev den han nu är, var han i fyra år den lilla skånska flickan Esta, tills hon dog i spanska sjukan 1918.

"Jagets eld" är en kuslig bok — och den är fängslande, intelligent, utmanande. Från författarens sida är det han berättar inte fiktion utan djupaste allvar — så ta honom på allvar! "Fallet Dénis Lindbohm" är inget problem på låtsas så som en detektivroman, utan det är verklig livsgåta — en som angår oss alla.

Är reinkarnationsläran sann — föds vi alla till ständigt nya liv? Är inte den så kallade döden slutet för oss? Dénis Lindbohm säger: "Mitt jag är odödligt — och så är också Ditt — ty vi är alla lika, vi är kosmiska resenärer: världsaltet är vårt hem."

Efterskrift av med.lic. Nils-Olof Jacobson.

Kr. 15:88.

BIRGIT LANGE: JORDSKRED?

Är det skönt att dö? frågar Birgit Lange i en av kapitelrubrikerna i denna bok. Hon diskuterar spörs-målet i anslutning till en märklig och ej så ovanlig upplevelse som beskrivs i parapsykologisk litteratur: att med sitt medvetande befinna sig utanför den fysiska kroppen.

Automatisk skrift är ett gåtfullt fenomen som den psykiska forskningen väl känner till i dess ytt-ringar. Det behandlas här i ett kapitel under rubriken "Vad är inspiration?". Frågan skulle också ha kun-nat ställas så: Står vi i förbindelse med osynliga väsen?

Den österländska återfödelse-läran är aktuell för många parapsykolo-ger, bl. a. för professor Ian Steven-son vid Virginiauniversitetet, USA. Han har skrivit ett stort och lov-ordat arbete om fall som tyder på reinkarnation. Birgit Lange berät-tar om bokens innehåll och resone-rar om vad som där anförs.

Kr. 14:70.

DET OCKULTA PROBLEMET

Av John Björkhem

Fjärde (förkortade) upplagan av den parapsykologiske pion-järens mest kända bok, där han beskriver och diskuterar para-normala fenomen, såsom telepati, klärvoajans, hypnos, automa-tisk skrift, transtal och telekinesi. John Björkhem (som avled 1963) hade en imponerande lärdom; han var med.lic., fil.dr och teol.dr., verksam först som präst och sedermera som psykiatrisk läkare. Genom att han undersökte och hävdade existensen av "ockulta" fenomen, som tycktes strida mot naturens normala ordning, blev han för många något av en utmaning mot den gängse verklighetsuppfattningen. Intresset för honom från söka-res sida har varit — och är alltjämt — stort. Kr. 15:60.

MYSTIKER I VÄLLINGBY

Av Carl-Martin Edsman

I januari 1968 framträdde Ruth Dahlén i ett radioföredrag tillsammans med professorn i religionshistoria Carl-Martin Eds-man och berättade om en mystisk, översinnlig upplevelse hon haft. Programmet gick sedan i repris och avtrycktes även i förkortat skick i Röstern i Radio-TV.

Boken bygger huvudsakligen på nämnda program samt andra föredrag om mystik som professor Edsman hållit i radio. Den behandlar mystiska erfarenheter av skilda slag och från olika tider: — ur mystikens historia; röd madonna och kristen mystiker (Simone Weil); mystiker i Vällingby (Ruth Dahlén); människan inför kosmos; själavandring och drömmar; kemisk mystik (meskalin, LSD m.m.); religiösa upplevelser i skön-litteraturen. Kr. 13:25.

DEN OSANNOLIKA VERKLIGHETEN

Av Olle Holmberg

Denna intelligenta bok är skriven av en litteraturhistoriker med lekmannaintresse för de parapsykologiska märkligheterna. Författaren är skeptiker men ändå på ett ovanligt sätt öppen och förutsättningslös. Som motto för boken finns ett citat: "Skepticism. Att tvivla på allt: på alltings verklighet. Att tro på allt: på alltings möjlighet."

Man trivs i professor Holmbergs sällskap. Han är rolig och klipsk; det är en frisk, klar luft i hans andes värld. I en alltid levande framställning berättar han bl. a. om Olle Jönsson och andra "medier", om ett "dansande bord" i Danmark, om stora gestalter inom den parapsykologiska forskningen, såsom Rhine och Richet — hela tiden med den stora frågan bak i medve-tandet: vad är sanning? Kr. 17:—.

LIV EFTER DÖDEN?

Av Nils-Olof Jacobson

Den psykiska forskningen är Nils-Olof Jacobsons stora in-tresse vid sidan av yrkesstudierna och verksamheten som lä-kare. Vid 34 års ålder har intresset manifesterat sig i ett c:a 350 sidor tjockt arbete, som handlar om parapsykologin, mysti-ken och döden. Det är en lättläst men seriös bok. I en mycket klar framställning ges vederhäftiga informationer med kloka resonemang kring fenomenen. Författaren refererar, ställer frå-gor och tränger in i frågeställningarna. Detta är läsning för den som med omsorg vill ta itu med att skaffa sig en välgrundad uppfattning om psi-fenomenen.

Jacobson anser att man inte f. n. kan bevisa att överlevnad av döden sker men att det vetenskapliga materialet väl kan motivera en rationellt grundad tro på överlevnad. Kr. 49:40 (inb.)

BAKOM RIDÅN TILL DET OKÄNDA

Av Olle Jönsson

"Varbergsingenjören", "mirakelmannen", numera amerikanen Olle Jönsson är en person med, som det synes, utomordentliga paranormala krafter. Han är tankeläsare, har "röntgenblick" så att han kan se genom slutna kuvert, han kan hypnotisera per telefon och få en person att på ett papper skriva just de bok-stäver eller siffror som han i hemlighet önskar, och han kan flytta föremål med enbart sin tankes makt.

Boken, som kom ut 1953, har skrivits av Berndt Hollsten efter samtal med Olle Jönsson och studier av protokoll och do-kument. Professor T. Laurent, fotograf S. Türck och författaren P. Thorsen medverkar. Flera illustrationer. Kr. 6:75.

VETTIG FÖDA

Av Nils Kalén

Här rekommenderas en lakto-vegetabilisk kost som medel för hälsosökaren att höja sin hälsostandard. Författaren, som på sin fritid driver Hälsans Förlag i Linköping, har i många år följt de principer som framfördes av Are Waerland och som Hälsofrämjandet nu står för. Han är en av den svenska vege-tariska rörelsens stöttepelare och största entusiaster, och han har rika kunskaper om den Väg som till Hälsa bär. Framställ-ningen är helt i linje med beprövade metoder inom den vege-tariska hälsorörelsen.

Boken är uppdelad i tre avdelningar: 1. Snabbkurs i hälso-kost, 2. Hur man lagar vettig föda, 3. Litet vegetariskt lexikon. Kr. 9:40.

MÅSTE VI DÖDA FÖR ATT LEVA?

Av Edgar Kupfer-Koberwitz

Denna medkänslans bok om människors grymma behandling av djur tillkom i Dachaus koncentrationsläger. "De sista sidor-na skrevs när kampen rasade omkring oss, granaterna tjöt i luften och slutligen när vi i sista minuten blivit befriade, då jag under natten kunde skriva helt öppet i avskärmat ljus, samtidigt som jag vakade över de stönande sjuka."

Författaren känner djurens smärta i sitt eget psyke, och de-ras lidanden synes honom ohyggliga. Han identifierar sig med masken på kroken, hästen som står i en trång spilta och som drar sin herres tunga lass, kon som förs till slaktaren o. s. v.

Boken är en plädering för godhet mot våra bröder djuren och är en etisk motivering för vegetarism. Kr. 11:75.

MÄNNISKOR SOM SÖKER GUD

Av Christopher Mayhew

Av alla böcker som informerar om skilda religioner, torde detta vara en av de trevligaste. Den bygger på en serie upp-märksammade engelska TV-program, där sex män berättade om sin religiösa tro. Det var en muslim (affärsman från Paki-istan), en hindu (munk som förestår ett hem för fattiga stu-denter i Calcuttas slumkvarter), en buddist (lekman från Bur-ma), en jude (rabbin från Hampstead), en protestant (indisk metodistpräst, som förestår ett hem för spetälska) och en ka-tolik (franciskanermunk — f. d. amerikansk fabriksarbetare — från ett kloster i Rom).

Varje kapitel är uppdelat i en kort presentation, ett samtal med personen samt ett av honom gjort citaturval ur de religiösa skrifterna. Dessutom finns många illustrationer. Boken är från 1955. Kr. 9:40.

VÅR TIDS MIRAKLER

En samling fängslande artiklar och berättelser av olika skri-benter — mest om det s. k. övernaturliga, som parapsykologin studerar. Ingen religiös förkunnelse, men utgivaren påstår att "det är en värld av andliga krafter vi lever i". — Ett urval ur SÖKAREN, årgångarna 1964—1967. 140 sidor. Ur innehållet:

"Mirakelmannen från Utrecht"
Välsignande som vetenskap
Sökande efter det högre jaget
Undermedvetandets makt
Guds redskap Kathryn Kuhlman
Psykiska upplevelser i gruva
Helande ande
De döda berättar
Att göra det omöjliga möjligt
Meditation i öst och väst
Ett fall av återfödelse?

Kr. 19.40.

KULTER SEKTER SAMFUND

Av Bo R. Ståhl och Bertil Persson

Sedan sin tidigaste ungdom har Bo Ståhl — som är bokens huvudförfattare — haft ett intensivt intresse för att samtala med olika sorters religiösa personer om deras tro, bevista deras gudstjänster och studera deras skrifter. I flera år samlade han material till en bok, och när han för några år sedan träffade pastor Bertil Persson, satte de tillsammans igång med att skriva ihop en fullständig redogörelse för de religiösa minoriteternas tro i Sverige. Det blev ett arbete på över 300 sidor om 80 samfund — med den begränsningen att blott kristna eller kristet influerade grupper medtagits.

Detta torde vara den första djupgående inventering som gjorts i vårt land av de mindre, religiösa samfund som existerar. **Kr. 47:05.**

DET EVIGA NUET

Av Alfred Svanqvist

Här har samlats en rad mycket märkliga och väl bestyrkta fall av prekognition, astral projektion, utträde ur kroppen, astrala utflykter, transportationer m.m. Flera ”klassiker” från parapsykologins historia relateras, bl. a. det psykiska äventyret vid Petit Trianon (två damer återfördes till en gången tid) och fallet Ticonderoga (prekognition gjord av en vålnad).

Fil. lic. Alfred Svanqvist, som är spiritualist, tolkar de paranormala händelserna som bekräftelser på existensen av ett andligt livsplan bortom den normala sinnevärlden, där tid och rum har en annan innebörd än hos oss och där människans existens fortsätter efter döden. **Kr. 10:30.**

FASTEBOKEN

Av Olof Thorborg

Att skapa hälsa hos en sjuk kropp kan vara ett vanskligt företag — men för åtskilliga nutidsmänniskor, offer för en förvänd livsföring, är det en tragiskt nödvändig uppgift. För många har en verksam metod varit fasta — med följande kostomläggning efter vegetariska principer.

Olof Thorborg har under lång tid arbetat som hälsorådgivare (samt sjukgymnast och kiropraktor). Han har också skrivit flera böcker och många tidningsartiklar om hälsa samt redigerat en tidskrift, ”Hälsa för alla”. Han torde vara en av de mera betydande personerna i den svenska vegetariska rörelsens historia.

En innehållsrik, inspirerande och hoppingivande bok. **Kr. 11:20.**

Epiktetos: Handbok i livets konst. 4:70.

Fredenholm: Så har jag hört. Häft. 9:40, inb. 14:10.

Fridegård: Den gåtfulla vägen. 21:75.

Gupta: Ramakrishnas samtal. 19:40.

Helle: Varför har kristendomen misslyckats? 17:—.

Herlin: Naturligt och övernaturligt. 25:90.

Holmsen: De upplysta horisonterna. 29:40.

Holmsen: Levande visdom. 11:20.

Holmsen: Morialand. 31:75.

Johnson: Det stora problemet. 10:—.

Jürgenson: Radio- och mikrofonkontakt med de döda. 15:90.

Kelly: Det inre ljuset. Häft. 7:65, inb. 11:75.

Kuhlman: Jag tror på underverk. 10:—.

Lundgren: Handstil och karaktär. 10:—.

WAERLAND-BÖCKER

Are Waerland gav oss ett nytt — och riktigt — sätt att se på problemet hälsa. Han sa: ”Vi har inte med sjukdomar att göra utan med livsföringsfel. Avskaffa dessa och sjukdomarna skall försvinna av sig själva.”

Hans första stora hälsobok var **I sjukdomarnas häxkittel**, som först kom ut i England. Om den skrev läkaren J. Ellis Baker att ”kommande generationer kanske skall förklara den för den bästa hälsobok som någonsin skrivits”. **Kr. 30:—.**

Hälsans handbok är en sammanfattning av Are Waerlands hälsolära. **Kr. 12:35.**

Ett urval av artiklar och avsnitt av artiklar som Are Waerland publicerade i Solvikingen, Waerlands Månadsmagasin och Tidskrift för Hälsa, har sammanställts av Arne Algard under namnet **Den stora livsharmonin**. **Kr. 12:35.**

NATURLÄKEKONSTENS BOK

Av Ebba Waerland

Anvisningar om hur olika sjukdomar botas med Waerland-metoden, bakom vilken nu står över 100 biologiska läkare på kontinenten, vilka tillämpar den i sin praktik, bl. a. på ett flertal sanatorier och hälsohem. W-terapin har redan i årtionden med stor framgång prövats på svenska hälsohem. Ur Tidskrift för Hälsas recension: ”...utomordentligt klara direktiv för behandling av praktiskt taget alla de sjukdomar av större spridning, som behåftar den civiliserade världen och fyller sjukhus och läkarmottagningar... man frågar sig hur det skall bli möjligt för den medicinska fackkunskapen att gå förbi detta material.” — För varje hälsobesökares hem. **Kr. 17:05.**

I KAMP MOT NÖD

Av Heinz Vonhoff

Författaren har följt barmhärtighetens och människokärlekens väg genom tiderna och skrivit en **barmhärtighetens historia**. I hans framställning möter vi bl. a. sådana gestalter som Frans av Assisi, George Fox, Pasteur, Florence Nightingale, Henri Dunant, Tolstoj samt — från vår egen tid Gandhi, Kagawa, Schweitzer, Abbé Pierre och Danilo Dolci.

De vanligaste historieböckerna berättar utförligt om kungar och krig, erövringar och kamp om makt. I filosofin, i konst- och kulturhistorien kan vi läsa om andra sidor av människans verksamhet. Men barmhärtighetens historia har aldrig tidigare blivit skriven. **Kr. 14:10 (inb.)**

Mauritsson: Undren i Lourdes från medicinsk synpunkt. 11:75.

Naylor: Eviga sanningar. 13:55.

Oidentifierade flygande föremål. Ur Sökaren. El-stencil. 6:—.

Pauwels/Bergier: Vår fantastiska värld. 40:90.

Rehn: De flygande tefaten. 28:80.

Rehn: UFO! Nya fakta om de flygande tefaten. 31:75.

Rhine: Telepati och clairvoyance i modern belysning. Häfte. 2:—.

Seichter: Praktisk grafologi. 15:—.

Shinn: Hur man vinner livets spel. 8:80.

Smith: Människor av annan tro. 10:—.

Tyrrell: Vid tröskeln till det okända. 10:—.

Upanishaderna. 22:95.

A. och E. Waerland: Nyckeln till hälsa. 6:75.

Vivekananda: Ingivelsens ord. 20:—.

ECKANKAR

en högre esoterisk skola

”Vad har livet för mening? Har jag levat förut? Vad kommer efter döden?” Ända sedan historiens gryning har människorna om och om igen ställt sig dessa och andra liknande frågor. Sällan har det getts några tillfredsställande svar. Man har fötts, bildat familj, åldrats och dött helt ovetande om sitt sanna ursprung, sitt ändamål och sitt slutmål.

Detta är nedslående, ty det är så onödigt. Svaren har funnits sedan tidernas begynnelse. De har ideligen framförts av personer, som haft den medfödda förmågan att nå fram till svaren och uppenbara dem.

Det finns en väg på vilken denna kunskap kan nås. Den kallas ECKANKAR. Alltifrån urminnes tider har ett utvalt fåtal känt till den vägen och gått den.

ECKANKARS läror har nu förts fram och visat massor av människor vägen till frihet genom Gudsförverkligande, samtidigt försett dem med lösningen till deras problem under detta liv.

Denna kunskap, som aldrig för ett ögonblick varit bortglömd, visar, att när tillräcklig andlig mognad uppnåtts och den rätta kunskapen blivit inlärd, kan individen tillfälligt lämna kroppen, när han vill, och från det fysiska färdas till bortomliggande plan för att där samla egna erfarenheter och slutligen nå den grad av medvetenhet, som gör honom till Medarbetare åt Gud.

ECKANKAR: Den urgamla kunskapen om själens färder. Det är det inre medvetandet, som tar form och färdas genom lägre tillstånd upp mot det andliga tillstånd, där subjektet känner, att det äger medvetande om den andliga erfarenheten av — att vara.

ECK: Kunskapen om total medvetenhet.

Den växer fram ur erfarenheter av själens färder och leder genom andliga övningar av ECKANKAR till ett tillstånd av total medvetenhet. Detta sker genom subjektets egen vilja. ECKANKAR innebär endast förändringar i det inre medvetandet inom områden av tid och rum. ECK är förbundet med områden, vilka ligger bortom tid och rum, sådana områden, där allt är allvetande allestädes närvarande och allsmäktigt. Härav totalt medvetande.

Sri PAUL TWITCHELL, den kände ledaren av ECKANKAR-rörelsen blev redan i mycket tidig ålder medveten om sina ovanliga andliga förmågor. Hans kunskaper vidgades genom studier hos olika ECK-mästare, bland dem Sudar Singh i Indien och den tibetanske mästaren Rebazar Tarzs i Himalajas bergstrakter. Han tillbringade också

många år av ockult forskning i både Västerlandet och Österlandet.

Dagens ECKANKAR-rörelse har nått ut över världen åt alla håll. Baserad på de allra äldsta andliga lärorna är den det första helt moderna närmandet till de andliga rikena. Den lyckas, där andra misslyckas, därför att den för fram en metod genom vilken individen av fri vilja kan uppnå totalt medvetande — Medvetandet om Gud.

Huvudkvarteret finns i Las Vegas, Nevada. ECKANKAR har många representanter spridda över hela världen. Studerande och intresserade från nästan alla länder finns införda i förteckningarna.

ECKANKARS aktiviteter omfattar även föredrag, småskrifter, böcker, ljudband m.m. samt speciallitteratur och skriftlig undervisning. Seminarier på olika platser i världen. World Wide Seminar varje höst i USA.

SKANDINAVISKA AKTIVITETER: Spridande av upplysningar, förmedling och försäljning av engelskspråkig litteratur samt skandinavisk i den mån den hunnit översättas.

Den skriftliga undervisningen är uppdelad i serier, som endast kan studeras en åt gången och är följande:

Serie I. Grunderna till ECKANKAR.

Grundprinciperna och bakgrunden till studierna av ECK. Rekommenderas till alla som startar studierna. En hjälp för att nå kunskap och förståelse för Soul Travel.

Serie II. Själens färder (Soul Travel), Den Upplysta Vägen. I denna serie undervisas i teknik, metoder och övningar, som gör det möjligt för den studerande att uppnå utvidgande av medvetandet och få erfarenheter utanför kroppen. Han visas också vägen till högre studier i ECK.

Serie III. ECK, Den Inre Vägen.

Som titeln säger, så tar Sri Paul i denna serie den studerande eleven med in i djupare inre lärdomar i ECK. Serien Själens färder måste genomgås först innan man läser denna serie.

Alla undervisningsserier består av tolv nummer som sänds ett i månaden. Detta gäller såväl de engelskspråkiga som svenskspråkiga upplagorna.

Kontakta oss gärna för vidare upplysning och litteraturförteckning.

ECKANKAR I SKANDINAVIEN

Fack

104 32 Stockholm 19

ÄR ANTEN-FALLET EN BLUFF?

Veckotidningen Lektor hade i nr 19 i år en artikel där man "avslöjade" Anten-fallet (vilket beskrevs i Sökaren nr 4, 1971). Händelsen med det mystiska ljusfenomenet i luften och "UFO-landningsmärkena" på gården Enebacken skulle ha varit arrangerad av pojkar från Göteborg. Upptågsmakarnas identitet och antal meddelas inte av tidningen, men på bilder, som illustrerar artikeln, förekommer en ung man, som inte namnges.

Märkena på marken påstås ha åstadkommits med hjälp av en gasolbrännare, och det lysande föremålet i luften skall ha varit en spotlight, som hissats upp av en ballong.

UFO-föreningar i Göteborg har gjort utredningar för att försöka finna ut om Anten-fallet skulle kunna ha åstadkommits på det sätt som uppges i Lektor. Vi har talat med ordföranden i Göteborgs Informations Center för Oidentifierade Flygande Föremål (G.I.C.O.F.F.), Björn Högman. Han omtalar att en medlem av föreningen inköpt en gasolbrännare, som är något svagare än den i Lektor omnämnda, och att man gjort märken på gräsbevuxen mark med den. Dessa blev inte likadana som märkena på gården Enebacken i Anten.

Björn Högman:

— Vi har använt brännaren på olika sätt, bl. a. har vi blåst med intervaller på tre minuter för att få

djup i märket. Det blir då ett djup men inte av samma typ som på Enebacken, utan det blir en svacka i mitten av gropen, och denna blir helt och hållet "ren"; det blir till slut bara småsten och jord kvar därnere. Men i märkena på Enebacken fanns rotträdar kvar, och grenar av mossan var nedpressade i märkena, vilket visar att det varit en stor tyngd som stått där och tryckt ner jorden. Det översta skiktet av den nedpressade marken var mycket hårt pressat, och om man tog mossrötterna och -kvistarna och bröt itu dem, så var de inte brända rakt igenom. Man kunde också tydligt se att det inte hade brunnit i märkena; de hade varit utsatta för mycket stark hetta, inte eld. Mossan var förkolnad, inte bränd. Vi samlade material i plastpåsar, och det luktade aldrig bränt av det. Men vid vårt experiment med gasolbrännaren brändes all mossa och alla rotträdar sönder. Om vi blåste bara litet grand, fick vi en förkolnad, men då blev det i stället inget djup. Och vi har aldrig lyckats få de skarpa kanter på märkena som det var på Enebacken, fastän vi försökt på olika sätt.

Björn Högman upplyser också att gasolbrännaren "för ett ganska bra liv" hela tiden den används, så att Rickard Johansson i sin stuga borde nog ha vaknat av ett sådant ljud. Han anser sig själv vara lättväckt.

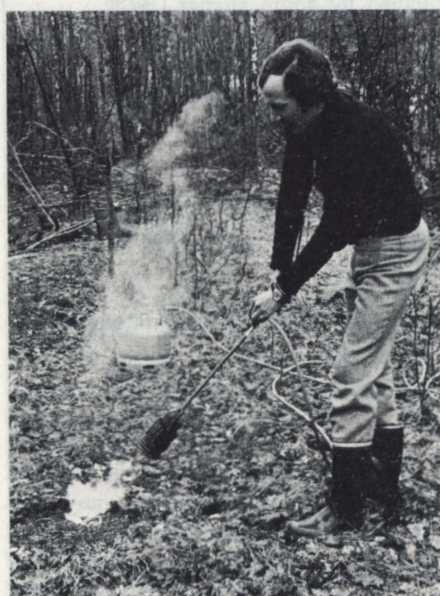

De tre mystiska brännmärkena på Rickard Johanssons tomt, Enebacken, Anten.

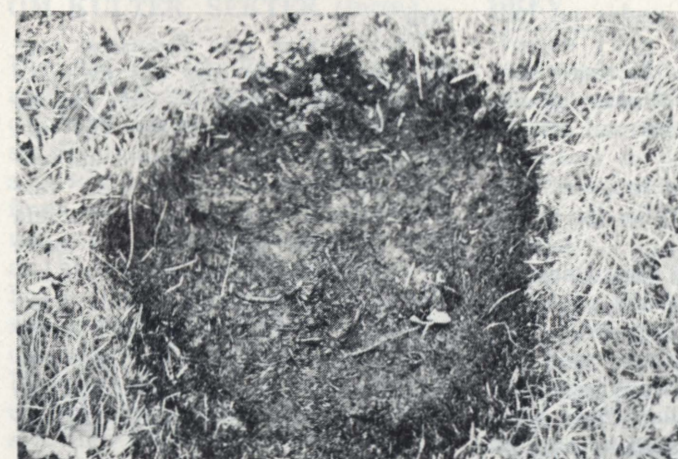
G.I.C.O.F.F. har också på en äng alldeles i närheten av Enebacken gjort ett ballongexperiment av det slag som beskrivits i Lektor. De hade med sig en meteorolog som är van vid ballonger, men det visade sig ändå vara ett styvt jobb att få upp ballongen med lampan, som var en 220 volts spotlight, samma som nämns i Lektor. Experimentet kostade 600—700 kronor.

Björn Högman:

— Vi hade ett par vittnen till ballonguppsändningen, vilka hade sett ljusfenomenet i augusti förra året. "Det ser ju inte alls lika ut", sa dom, och dom hade inte heller den gången sett fenomenet riktigt över samma område som nu, utan avsevärt åt höger från deras utsiktspunkt. Förra året hade vittnena sett ett fast, gult sken från ett föremål som syntes stort som halva månen,

Tom Svensson demonstrerar hur enligt hans uppfattning märkena på Enebacken och ljusfenomenet på himlen i augusti förra året åstadkoms. Liknande bilder var införda i Lektor. Foto: Ola Marklund.

Närbilder av märkena på Enebacken.

G.I.C.O.F.F:s provblåsning enligt Lektors anvisningar.

Närbild på resultatet av provblåsningen.

men av vår spotlight blev det ett väldigt blinkande ljus, eftersom det inte går att få lampan, som hänger under ballongen, att sända ljuset stabilt i samma riktning. Lampan svänger hit och dit. Ballongen syns också tydligt, men det gör den kanske inte, när det är mörkare.

Beträffande Lektors uppgifter att pojkarna huggit ned några granar och spärrat av vägen upp till Enebacken, säger Björn Högman att de har undersökt detta påstående. De har själva — fyra man, som åkt vägen flera gånger — letat efter fällda träd men inte funnit några. Rickard Johansson har sökt, liksom hans dotter och hushållerska, men ingen har funnit några träd som skulle kunna ha använts för att blockera vägen.

Artikeln i Lektor uppger fel datum för den ursprungliga händelsen. Det var på kvällen den 29 augusti, inte den 30:e. Och gården ligger inte "alldeles nere vid sjön" utan en halv kilometer därifrån uppe i skogen.

I mitten av juni ringde vi upp Tom Svensson, som skrivit Lektors artikel, och fick ett samtal över telefon. Vi ville förstas veta vilka "pojkar", som nämns i artikeln, är, men Svensson beklagade att han inte kunde nämna deras namn. De ville inte bli identifierade, och han hade lovat att inte avslöja dem.

Vi påpekade att det inte omtalas i artikeln hur många de är.

— Det är väl nämnt någonstans, är det inte det?

— Antalet nämns inte.

— Ja, dom måste ha varit fyra stycken.

— Har ni haft kontakt med samtliga?

— Ja, jag har haft kontakt med dem i Göteborg.

— Med någon av dem eller med samtliga?

— Med någon av dem.

Vi frågade var attiraljerna som finns på bilderna, kommer ifrån, och Svensson svarade att han själv skaffat dem med pojkarnas hjälp. Han tillade att det går att hyra sådana saker på AGA t. ex. och att

man också kan låna dem från vilken verkstad som helst.

Problemet vilken person som förekommer på Lektors bilder hade tidigare lösts vid samtal med fotografen Ola Marklund, och Svensson bekräftade att det är han själv som finns på bilderna. "Ingen av pojkarna ville nämligen ställa upp." — Var de inte heller med vid fotograferingstillfället?

— Jodå, de var med och gav instruktioner.

— Har de godkänt artikeln så som den är?

— Jadå. Men jag hämtade litet informationer på Göteborgs-Tidningen, innan jag åkte hem till de här människorna, och i tidningens arkiv plockade jag några felaktiga uppgifter. Jag vet t. ex. nu att stugan inte ligger vid sjön. Men de har själva gett instruktioner om hur det har gått till.

Svensson har inte själv besökt Anten och sett märkena på Enebacken, men han tror på pojkarnas uppgifter.

— Hela deras berättelse och upp-

trädande gör att jag absolut tror på dem. Det går inte att fantisera ihop en sån här sak.

Vi invände att de som gjort experimentet med gasolbrännare säger att märkena inte blir likadana som på Enebacken. De ursprungliga märkena tycks ha tillkommit genom hetta tillsammans med starkt tryck, men med gasolbrännaren får man en brand.

Svensson svarade:

— Den brännare jag använde mig av och som de hade använt, har så stark värmeutveckling att det inte blir någon brand, utan t. o. m. askan förbränns. Det blir ingen aska heller av gräset och rötterna utan bara ett slags "damn".

(Björn Högman kommenterar: samma resultat som vi kom fram till; men på Enebacken var det endast förkolnade rötter och växtdeklar.)

På vår fråga om det var riktigt att pojarna fällde träd för att blockera vägen upp till stugan, svarade Tom Svensson att "de skar av buskar och sånt och satte upp framför infarten". Men i artikeln står följande: "För alla eventualiteters skull spärrade göteborgarna av den lilla grusväg de svängde in på. Högger några granar och 'planterade' vid infarten från den större vägen." Denna detalj i den publicerade berättelsen dementar alltså Svensson nu.

Vi frågade om det inte är egenomligt att de valde att hålla till inne på en gård, i synnerhet som brännaren ger ifrån sig ett starkt ljud. "När gasolbrännaren tändes ekade ett dån genom skogen", skrev Svensson i artikeln.

Svensson:

— Det såg så mörkt och tillbommat ut att de inte trodde att det bodde någon i stugan. De blev förvånade när de dagen efter fick veta att det hade funnits en sovande man i huset.

Vi:

— Avsikten med märkena måste ju ha varit att någon skulle upptäcka dem. Men om, som de trodde, ingen bodde i stugan, var det kanske inte så sannolikt att märkena skulle bli upptäckta med detsamma och sättas i samband med ljusfenomenet.

— Jo, de räknade med att människor skulle se skenet och spåra det. Det hade i princip räckt med att någon hade ringt till en tidning, så hade sökandet satt igång.

— Men, Tom Svensson, kan man få ett stadigt sken med metoden att

hissa upp en lampa under en ballong? Ufologer som gjort experimentet säger att det blir inget stabilt sken, utan det blinkar genom att man inte kan få lampan att sitta stadigt.

— Nej, det blinkar inte.

— På långt håll skulle det ge ett blinkande sken.

— Nej, det tror jag inte. Däremot rör sig lampan hela tiden med ballongen som rör sig i vinden.

Tom Svensson upplyser slutligen att alla de grejor som användes vid det autentiska tillfället finns kvar i källaren hemma hos en av pojkarna. De använde vätgas, därför att det var billigare, men vid rekonstruktionen, som Tom Svensson gjorde, användes av säkerhetsskäl ballonggas.

Vi fick löfte att skicka ett brev till "pojarna" c/o Lektorer men upplyste om att de tydligen valt att inte svara på anrop. Telefonnummer till UFO-grupper har vidarebefordrats till dem, men de har inte tagit kontakt.

*

Tom Svensson har i brev medgett publicering i Sökaren av ovanstående intervju. Någon rättelse av vår utskrift har han inte gjort. Han uppger alltså att pojkarna var närvarande vid fotograferingstillfället. På den punkten motsägs han emellertid av fotografen Ola Marklund, som säger att endast Tom Svensson själv var närvarande, när bilderna togs. Men Marklund tror att Lektors historia är äkta och inte påhittad av Svensson, ty "Tom Svensson skulle aldrig våga göra en sån

grej".

Varför talar inte Svensson sanning beträffande hur det gick till när bilderna togs? — Och om de attiraljer som användes vid det autentiska tillfället, finns i en källare, så som Svensson säger, varför behövde han då hyra likadana med hjälp av pojkarna? Det hade ju varit naturligare om de gett honom den hjälpen att plocka fram grejorna ur källaren. Och varför behövde Svensson hämta informationer på GT, när han enligt sin egen uppgift sedan träffade pojkarna själva?

Det brev som vi skrev till "pojarna" c/o Lektorer, har inte besvarats. Brevet innehöll en återgivning av intervjun med Björn Högman med önskan om kommentar.

*

Vi anser för vår del att Antenfallet inte är löst och inte kan lösas på grundval av vad som nu är känt. Vi är öppna för möjligheten att en tung rymdfarkost landat på gården Enebacken, och vi är lika öppna för möjligheten att det varit, som Tom Svensson säger, "ett studentikost skämt av några skolungdomar — men inte chalmerister", vilka inte fick något honorar av tidningen. Men det är beklagligt att det skall behöva publiceras sådana artiklar som Lektors, där de föregivna sagesmännen är helt anonyma. Så vill vi uppmana eventuella inblandade förutom Tom Svensson att träda fram ur skumrasket. I annat fall får Tom Svensson finna sig i att hans uppgifter betvivlas.

G.I.C.O.F.F:s ordförande Björn Högman.

OM KULTER, SEKTER (forts.)

I en tid när likgiltigheten för det andliga och religiösa breder ut sig och människorna mest engagerar sig för materiella ting, ser jag det som något stort att det fortfarande finns människor som har ett högre mål med sitt liv, som strävar efter att bli bättre medmänniskor, sysslar med de stora andliga frågorna, som mänskligheten alltid stannat och grubblat inför — och funnit lösningar på. Hela deras liv fylls av ett mycket meningsfullt innehåll, som den sekulariserade människan saknar.

Min egen kristna tro har inte förändrats under mötet med de olika rörelserna. Men jag har kanske i vissa avseenden fått en mera förstående syn. Jag har sett att människor har många olika vägar som de vandrar på. Jag har fått en mer universalistisk kristendomsuppfattning. I kontakt med främmande religioner kan jag se hur Kristus uppenbarar sig på många olika sätt under historiens lopp — det finns inget folk, ingen nation, som varit utan Uppenbarelsen. Samtidigt som jag tror på kristendomens absoluta sanningskrav, att Jesus är Gud på jorden, ser jag även de icke-kristna religionernas förgrundsgestalter som ljus som har tänts under historiens lopp. Jag tror att alla dessa människor uppenbarar något av Gud — men jag tror att den fullkomliga sanningen har kommit med Kristus. Jag skulle vilja säga som den kinesiske filosofen Lin Yu Tang, när han fann Kristus: "Nu har solen stigit upp — därmed kan vi släcka alla lampor."

Vägen till helgelse går i vår tid med nödvändighet genom handling.

Dag Hammarskjöld.

Tidskriften

BUDDIST-BULLETIN

utkommer 4 ggr om året

Prenumerationspris: 10:— per år

Erling Johannesson, PI 4031,

452 00 Strömstad

Postg.: 47 06 16-4

BREV

Undertecknad har i nr 4 av "Sökaren" 1971 läst en artikel av Bernhard Hegardt, i vilken han ådagalägger och offentligen presenterar en del diffusa uppfattningar beträffande buddhismen:

"För två och ett halvt årtusende sedan vandrade en guru bland tusentals andra sådana omkring i Indien och predikade en lära, som i stort sett inte skilde sig så mycket från de högre formerna av vedantismen på den tiden. Hans lära var om möjligt ännu mer hjälplös och världsfrämmande än den, som profeten från Nasaret förkunnade. — — — Den ensamme gurun, Buddha, har med rätt blivit kallad 'Asiens ljus' och sagts vara den man, som gjort 'Asien milt.' En gåtfull utveckling."

Till detta bör anföras:

Buddhismen får anses väsentligt skilja sig från vedantismens olika former — kanske i synnerhet de "högre". Dessa frambragte nämligen ett ganska riskabelt andligt högmod. Från detta tog Buddha helt avstånd — likaväl som från det hinduistiska kastsystemet med dess mänskliga orättvisor och därmed följande oförmåga att se de sanna kvaliteterna hos såväl brahminer som kastlösa.

Dessutom skiljer sig buddhistisk meditationsteknik från de kända hinduformererna av meditation. Buddha — asketen Gotama — upptäckte den buddhistiska meditationen just därigenom, att han funnit hindu-meditationen otillfredsställande. Den gav honom inte den lösning han sökte. Därför gick han själv, av egen kraft, längre än hans vedantistiska lärare förmått ge anvisning om. Den buddhistiska meditationen är också på ett alldeles unikt sätt förknippad med lärans etik, något, som gör den långt ifrån hjälplös och världsfrämmande.

Förstår man buddhismen rätt, blir det fullt naturligt, att denna praktiska, kraftfulla och etiskt realistiska livsåskådning kunnat göra "Asien milt". Alls inte gåtfullt.

I Dhamma
Anagarika Vajira
sekr. i "Buddhismens vänner"

Alltmer populära

manastrålände

LAPIS LINGUA

den mexikanska, tjugigt turkosskimrande

"TUR-smyckestenen"

från Sierra Madres inre — se SÖKAREN nr 1, 1964! — lovordad av framstående psykometriker och pendelspecialister, kan erhållas genom H. Schubert, S:t Eriksgatan 109, 113 31 Stockholm Va. Tel. 33 19 32. Många positiva uttalanden om L. L. finns av lyckliga ägare.

KONTAKT

Det är någon jag söker. Jag känner att det finns någon som söker mej. Någonstans. Jag saknar denne man som om jag känt honom hela mitt liv. Vet att han finns. Känner hans tankar snudda vid mej. Jag, som okänd är. Inget ansikte. Ingen kropp. Vem är du? Och var? Kan bara sitta här. Helpless! Hjälplos! Det dröjer. Många gånger har jag hittat "fel". Det var inte den som sökte mej. Men jag känner en närhet. En närhet som för något gott med sej. Kanske blir det fler "fel". Men det blir närmare och närmare dej...

21-årig mor
adress Sökaren f. v. b.

GÄVOR

Anonym, 100:—; Bertil Nilsson, Göteborg, 50:—; Gunnar Westman, Stockholm, 100:—; Gunilla Olsson, Enhörna, 100:—; Anne-Marie Kraatz, Lidingö, 14:75. Summa 364:75. Hjärtligt tack! Red.

UFO OCKULTISM ESP

Engelskspråkig litteratur.

700 titlar lagerföres varav 200 i pocket.

Rekvirera våra boklistor!

EDISTA postorderbokhandel
Box 4003, 180 10 ENEBYBERG

Böcker av Charles Fort:

Lo	7:50
Book of the Damned	7:—
New Lands	5:50
Wild Talents	5:50

För alla som tror på **reinkarnation** och **karma** och vill samarbeta till spridande av kunskap om dessa ting, har nu startats en sammanslutning vid namn "Starbegtotten". Upplysningar sänds kostnadsfritt. Skriv till Denis Lindbohm, Viborgsgatan 2 B, 213 61 Malmö.

VÄGEN TILL HÄLSA

IX

NÅGRA VIKTIGA PRAKTISKA RÅD

Enkel föda tillredd på ett enkelt sätt är den mat vi alltid mår bäst av. En sammanblandning av många olika födoämnen till lådor, puddingar, sallader o s v är inte att rekommendera. En komplicerad tillredning av maten försämrar ytterligare saken. All mat bör vara aptitretande, smaklig, närande och hälsosam. Detta gäller särskilt den vegetariska kosten, ty mången har fått avsmak för denna kost just på grund av okunnighet i fråga om dess tillredning.

Naturprodukter i så naturligt tillstånd som möjligt — alltså råkost eller också skonsamt värmebehandlad, d v s kokad föda — är alltid hälsosammast för oss. Vi bör inte äta mer än högst tre olika slags rätter vid varje måltid. Att belasta magen med många slags rätter är skadligt för vår hälsa! I fråga om vegetarisk föda är det viktigt att pröva sig fram till och välja sådana produkter, som lämpar sig bäst för var och en. Alla kan t ex inte äta lök, andra åter inte bönor eller ärter o s v.

En annan viktig princip är, att man till de olika målen använder varierande vegetariska produkter. Vi bör m a o undvika ensidig vegetarisk kost.

Maten bör alltid tuggas omsorgsfullt, så att den blandas väl med saliven. Vi bör alltid sträva efter att göra varje måltid till en angenäm stund, då maten i familjekretsen intas i lugn och ro. Att hastigt "kasta i sig maten" och svälja den dåligt tuggad är detsamma som att med vett och vilja skada sin hälsa.

Att äta på bestämda tider

Det är ett allmänt bruk att äta endast en lätt frukost. Men det är inte det bästa sättet att behandla magsäcken. På morgonen är magen bättre beredd att ta emot mera föda än senare på dagen. Därför bör morgonmålet vara det stadigaste målet under dagen. Till detta viktiga resultat har bl a en forskargrupp vid Iowa State College i USA kommit. Under sex års tid undersökte de 70 personers vanor beträffande morgonmålet. De kom till det resultatet, att det stadiga morgonmålet var särskilt nyttigt för barn i skolåldern. De barn som åt ett rejält morgonmål uppnådde bättre betyg, de var mera uppmärksamma och vakna under lektionerna

och gav bättre svar än de elever som slarvade med sitt morgonmål.

Nämnda forskargrupp gav följande beaktansvärda råd beträffande morgonmålet:

1. Stig regelbundet upp några minuter tidigare om morgonen och ta tid till att tillreda och i lugn och ro äta ett stadigt morgonmål.

2. Sträva efter att göra morgonmålet till ett angenämt "familjemål", i vilket alla familjens medlemmar samtidigt tar del.

3. Sök göra morgonmålet så tilldragande och varierande som möjligt.

4. Föräldrar och fullvuxna medlemmar av familjen bör föregå familjens yngre medlemmar med gott exempel i fråga om goda frukostvanor.

5. Se till att barnen verkligen vänjer sig vid att äta hälsosamma och närande rätter till morgonmålet.

6. Vänj familjens medlemmar vid att låta bli att äta sent på kvällen samt att undvika alla mellanmål.

7. Se till att alla familjemedlemmarna lägger sig i tid till sängs om kvällen, så att de får tid för tillräcklig sömn och vila.

8. Sök intressera dig för hur en välbalanserad diet skall vara sammansatt och hur den skall tillredas. Sprid kännedom om att ett stadigt morgonmål är grundförutsättningen för att hålla sig slank och vid normal vikt.

För personer med stillasittande arbete är sena kvällsmål särskilt skadliga. Dessa kvällsmål förorsakar ofta början till sjukdomar, som slutar med döden. Minst fem eller sex timmar bör förlöpa mellan de olika målen. De flesta fullvuxna människor skall finna, att två mål per dag är bättre än tre. En måltid borde aldrig intas förrän magsäcken haft tid att vila en tid efter digestionen av det föregående målet.

Många följer den fördärliga vanan att äta just före sängdags. Hungerkänslan om kvällen är enbart en dålig vana, från vilken vi borde frigöra oss. Vill man nödvändigt äta en lätt tredje måltid bör det ske ca fyra timmar innan man går till sängs. — Då vi lägger oss att sova om kvällen, bör magsäcken ha fullgjort sitt arbete för dagen för att sedan kunna åtnjuta vila med de andra delarna av vår kropp. De bästa sömnmedlen är: tom magsäck, frisk luft och ett gott samvete.

Beträffande det stadiga morgonmålet må tilläggas, att det är fördelaktigt att börja denna måltid med färsk frukt (grapefrukt, apelsin, äpple eller dyl.). Målet mitt på dagen, 5—6 timmar efter morgonmålet, bör även vara stadigt. Det är lämpligt att som förrätt till detta mål äta varierande färsk råkost (färska grönsaker, särskilt bladgrönsaker, rotfrukter antingen såsom sådana eller i råiven form). Har man dåliga tänder är pressade råsafter utmärkta.

De skadliga mellanmålen

Efter en måltid dröjer maten i magsäcken 3—4 timmar, varefter magsäcken är färdig, efter en stunds vila, att ta emot följande måltid. Om vi äter mellanmål, om också endast sötsaker eller glass för att inte tala om "kaffe med bröd", så stannar maten från måltiden i magsäcken mycket längre tid, vilket stör matsmältningen och organismens normala rytm. Magsäcken får inte heller den vila den behöver mellan måltiderna. Huvudvärk och många andra besvär ävensom fetma förorsakas ofta av mellanmålen. Vatten och andra vattenklara drycker kan dock vid behov drickas mellan målen.

Slutord

Vår hälsa är ej beroende av tillfälligheter utan av lydnad mot bestämda hälsolagar. Allt som skadar vår hälsa nedsätter inte bara vår fysiska kondition utan också våra andliga, intellektuella och moraliska krafter. Osunda levnadsvanor — det må sedan gälla dieten eller livsföringen i allmänhet — nedsätter vår förmåga att skilja mellan rätt och orätt och att motstå det onda i allmänhet.

Av de "yttre" hälsofaktorerna har i det föregående främst behandlats människans kost. Av andra yttre hälsofaktorer har endast i förbigående nämnts motion, sömn, vila och rekreation, avslappning och ändamålsenlig klädsel. Men — med tanke på människan såsom en potentiell evighetsvarelse bör förutom vården av hennes fysiska liv, som har att göra med de "yttre" hälsofaktorerna, även vården av det andliga och själsliga livet, vilket sammanhänger med de "inre" hälsofaktorerna, anses minst lika viktig, på det att alla tre delar av människans varelse: ande, själ och kropp skall kunna utvecklas till en harmonisk helhet, som har möjlighet att en gång nå fram till den eviga hälsan.

BOKRECENSIONER

DJUR SOM PENGAR BARA

Idén med de moderna s. k. djurfabrikerna är att producera så mycket livsmedel som möjligt till lägsta möjliga kostnader. Djurvårdssynpunkter får stå tillbaka för krav på teknisk "utveckling" och ekonomisk framgång. Djuren blir rättslösa fångar, som trängs ihop i små, stinkande och otrivsamma utrymmen, där de blir stressade, sjuka, elaka och kannibaltistiska.

Om dessa sorgliga förhållanden har journalisten Barbro Soller skrivit en bok, "Djurfabriken" (Rabén & Sjögren), där hon med utomordentlig sakkunskap och intelligens men med återhållen känsla beskriver djurens elände.

Grisen i de hårt rationaliserade fläskfabrikerna "får aldrig känna sommarens eller höstens eller vårens dofter — endast gödselstank. Den får aldrig trampa i grönt gräs — bara i betong. Den får aldrig höra årstidernas växlande ljud — endast evigt bullrande fläktar." Hoppakade i denna miljö blir djuren olyckliga, de blir fiender och biter svansarna av varandra.

Suggor som skall föda späns fast i en anordning, "protecta", som ger dem mycket små rörelsemöjligheter och skadar många. På en del platser hålls suggorna bundna på detta sätt nästan halva året, nämligen hela den tid de är dräktiga samt under digivningstiden. Metoden är billig, ty djuren klarar förlossningen utan vårdare och behöver minimal tillsyn under digivningen.

Hönsen i djurfabrikerna blir värpmaskiner som fjäderlösa föses samman i ytterligt små burar, där de lever som fångar sitt korta liv. Höns i bur är mer lätthanterliga än fria höns och kräver mindre foder — de är alltså billiga.

Korna stängs inne i ladugårdar fyllda med spillningslukt. De nekas den halm som de av tradition haft att vila sig mot och får i stället lägga sig på det kala betonggolvet. — Varför får de inte halm? Jo, det blir för dyrt. Halmen i sig själv kostar pengar, och dessutom har man ett system med "flytgödsel" (som inte tillåter halm), där djuren lägger sin spillning över ett galler och själva trampar ned den i ett undre utrymme, varifrån den sedan flyter bort i gödselbrunnar. På det sättet klarar korna sig utan skötare och gör själva "rent" — billigt. Fodret serveras automatiskt.

Förhållandena i djurfabrikerna vållar inte bara djuren svåra lidanden, stanken

där är också farlig för människor och har lett till flera dödsfall.

Barbro Soller skriver sakligt och utan "sentimentalitet". Aldrig utbrister hon i förbittrade ord om mänsklig grymhet, men hon säger att det är som en ond saga hon håller på att skriva, "men det värsta är att det alls inte är någon saga".

SM

Grisens hals lämpar sig inte för bindslen. De skär in i huden och ger svåra skavsår. Det finns suggor som i arbetsbesparande syfte tvingas tillbringa närmare hälften av året i Protectafängelse. — Bild och bildtext ur "Djurfabriken".

EN RYSK VETENSKAPSMAN

Andrej Sacharov är en ledande rysk vetenskapsman, endast 50 år gammal men ansedd som en jätte i forskningens värld, "den främste mannen bakom den sovjetiska vätebomben". Han har i flera sammanhang haft mod att träda fram och kritisera det ryska samhället, bl. a. har detta skett i en skrift, som tydligen ordagrant översatt från ryska heter "Tankar om framåtskridande, fredlig samexistens och intellektuell frihet" och som på svenska fått titeln "Alternativ till världens undergång" (Aldus/Bonniers 1969).

Det är naturligtvis Sacharovs ställning som forskare i absolut toppklass som gjort det möjligt för honom att framföra sin kritik utan att råka illa ut. Harrison E. Salisbury säger i förordet att Sacharov är en slags Oppenheimer, Teller och Hans

Bethe i en och samma person.

Förekomsten av människor som Andrej Sacharov, som inne i en diktaturstat har mod och möjligheter att föra fram ord om sanning och rättfärdighet, gör att man trots allt kan ha hopp om en fredlig utveckling på vår planet. Det förefaller klart att de kommunistiska samhällena endast kan förändras inifrån genom modiga och intelligenta personers påtryckningar på de styrande.

Sacharovs kritik av sovjetsamhället är mycket skarp, även om den hårdast drabbar stalintiden, då "minst tio till femton miljoner människor försmäktade och dukade under, torterades och avrättades i NKVD:s, hemliga polisens, tortyrkammare, i läger för förvisade kulaker...". Stalin — och Mao — nedvärderas fullständigt och framställs som brottslingar, jämförbara med Hitler. Men Sacharov visar med flera exempel att även det nuvarande ryska samhället är orätfärdigt. Samtidigt ser han att en utveckling mot demokrati och rättvisa pågår, och han anser att Chrusjtjovs tal på den tjugonde partikongressen, där han djärvt tog avstånd från Stalinepoken, innebar början till en ny anda i Sovjetunionen.

Sacharov menar att skillnaderna mellan de två supermakternas samhällsstruktur numer inte är så stor. De är trots ideologiska olikheter inne på samma utvecklingsväg, och det är Sacharovs åsikt att påtryckningar från "intelligentian" m. fl. grupper i de båda länderna kunde leda till att skillnaderna ytterligare minskades. I Sovjet bör en ökad demokratisering ske och i USA sociala reformer i socialistisk anda. De ideologiska motsättningarna mellan kommunistiska och kapitalistiska länder kan minskas genom reformer inifrån. Sacharov förutser tillkomsten av ett flerpartisystem i nu kommunistiska länder och en utveckling mot västanter i kapitalistländerna.

Det är den nuvarande spänningen mellan de båda supermakterna USA och Sovjet och den splittring av mänskligheten som detta leder till, som skapar det hot om civilisationens undergång genom kärnvapenkrig, hungerkatastrof m.m. som existerar. Mänsklighetens räddning ligger i ett världsomfattande samarbete "byggt på tankefrihet och socialismens och arbetets höga moraliska ideal" med nedrustning och långt gående u-landshjälp och slutligen en världsregering med utjämning av alla nationella motsättningar.

SM

SM:

ETIK

Den som drar den etiska cirkeln endast omkring sig själv, har det lättast. Ju fler individer han låter cirkeln innesluta, desto fler och starkare blir de moraliska imperativen och desto svårare får han att svara på dem på ett tillfredsställande sätt.

Ju längre bort ens moraliska horisont befinner sig, desto mer måste man uppleva sitt etiska tillkortakommande.

Att vara god i en värld till brädden fylld av lidande är svårt. Få har intresse av att försöka. Vem förmår avstå från livets bekvämligheter och statussymboler för att lindra nöd? Vem säger nej till TV och radio, bil och semesterresor, nya kläder och flott våning för "fattiga negerbarns" skull? Ett sådant etiskt förstånd skulle närmast betecknas som överspändhet.

Nej, vi sätter bildligt talat upp en mur (den moraliska cirkeln) kring vårt eget, och sjuka och fattiga göra sig inte besvär. Men någon gång sticker vi ut handen genom muren och skakar litet på penningpungen, tänker: en god gärning...

Jag klandrar inte. Vi är alla små och stora skurkar, bärande på våra underlåtenhetssynder.

Men vad bör vi göra?

Moralläror finns av olika slag. En del står på teologisk grund, andra är världsliga "nyttoläror", några är grundade på samvetets bud, andra på en slags saklig etisk logik.

Någon **etisk sanning** existerar väl inte. Men principerna har vi ju: medmänsklighet (allkärlek) och "allt vad i viljen att människorna skola göra eder, det skolen i ock göra dem". Men om tolkningen och tillämpningen är vi villrådiga och olustiga.

Att vi skall vara **goda människor** anser vi väl. Men hur mycket godhet skall vi prestera? Hur mycket skall vi lätta andras bördor (om vi själva är befriade)? Räcker det med en mindre penningssumma då och då, eller skall vi satsa kraftigt av oss själva? Eller kan vi lugnt vandra våra egna vägar och lämna världsnöden åt sidan?

Det finns filantroper som ger hela sitt liv åt mänskligheten. Vi tycker det är beundransvärt. Men orkar vi med något sådant? Nej, vi orkar nätt och jämt med oss själva. Vår praktiska moral, som vi sällan avviker från, är: "Envar är sig själv närmast." Ändå går vi omkring med ett självbelåtenhetens smil i ansiktet.

Den moral vi har är ingenting att skryta med. Men hur är det med dem som ger **allt** — som kanske lever på en materiell nivå vid existensminimum och känner samvetsskval bara de skaffar sig ett par nya skor i stället för att ge pengarna till andra? (Såna finns.) Ofta har de nog väntat sig en belöning ändå. I himmelriket.

Men vilka etiska bud kan anses gälla **för oss**?

Ja, i alla händelser skall vi ju undvika att göra andra illa. Det är **det goda livets** "negativa" aspekt. **Du skall icke**... De s. k. tio Guds bud innehåller mest negationer. Det är möjligt att efterfölja moraliska föreskrifter av det slaget. Svårare är att bejaka det positivt goda, d. v. s. **att ge**.

Vårt etiska värde får vi nog nedskrivna — om än inte till botten. Tillfredsställelsen att vara goda människor får vi avstå från. Men naturligtvis är det av betydelse att vi idkar vår lilla välgörenhet då och då. Det skall vi fortsätta med.

SÖKAREN

Nr 7 1971 Årgång 8

Adress: Box 3063, 103 61 Stockholm 3

Red o ansv utg: Sven Magnusson

Postgirokonto: 70 60 47-8

Tel: 08/69 60 27

Redaktionsråd:

Nils-Olof Jacobson, Bo R. Ståhl,

Agne Windmark

PRENUMERATIONSPRISER

Helår (10 nr) 29:00

Halvår 15:25

I Norge och Danmark kan prenumeration ske med svensk postgiroanvisning, varvid priset blir detsamma som i Sverige.

I Finland kan inbetalning göras till Akademiska Bokhandeln, Postfack 10128, Helsingfors 10, postgiro 53 33-2. Helår kostar då 24 mk, halvår 13 mk.

Annonspriser (moms tillkommer):

Helsida 250:—, halvsida 150:—, småannonser 5:— per cm men minst 15:—.

Copyright resp. förf.

Tryckt hos

LJUSDALS TRYCK AB

Ljusdal 1971

INNEHÅLL:

Alf Ahlberg:

Kristus — myt eller historia? 1

Bo R. Ståhl:

Om kulter, sekter, samfund 8

Han såg 'naturlagarna' sättas ur spel 10

Doktor Warrens teori 12

Är Anten-fallet en bluff? 18

Henning Karström:

Vägen till hälsa IX 22

Bokrecensioner 23

SM:

Etik 24